

GOSPODARSTVO

TRGOVINA ★ FINANCE ★ INDUSTRIJA ★ OBRT ★ KMETIJSTVO

LETO V. ŠT. 96

TRST, 26. MAJA 1951

CENA LIR 20

Sankcije proti Kitajski

V spominu imamo sankcije, ki jih je leta 1935 nekdanja Zveza narodov sklenila proti takratni Mussolinijevi Italiji. Te dni je sprejela podoben sklep OZN (Organizacija združenih narodov) in ustavila vsak izvoz orožja in strateškega materiala v Kitajsko. Takšni ukrepi ne pospešujejo gospodarskih stikov med narodi in zato niso zaželeni in jih uporabljamo le v izjemnih primerih. Toda, ko gre za ohranitev svetovnega miru in s tem za preprečenje vojne, je tak sklep vsekar upravičen.

Nehote mislimo na to, kakšno stališče je zavzela ravno Anglija leta 1935 in kakšno danes, ter se vprašujemo, če bodo sedanje sankcije imele gospodarsko-vojaški uspeh.

Kako je Anglija vso dobo po prvi vojni zavračala Francijo, kadar je ta predlagala energične ukrepe proti premagani Nemčiji, in ji očitala, da govori iz nje pretrani nacionalizem in sovraštvo! Ko Nemci niso hoteli plačevati reparacij in je Poincaré — tudi kot sankcije do mirovni pogodbi — pustil za sebi Porurje, je bil ogenj v steni ter je malo manjkalo, da ni Anglija očitno dezavuirala svoje zaveznice. Njeno popuščanje nasproti Nemčiji je kasneje v veliki meri pripomoglo k držnim in usodnim nastopom Hitlerja.

Toda v Italiji je zavladal med tem fašizem, ki je hotel obnovev »rimskega imperija«; najbolj šibko točko za napad je videl v Abesiniji in načel je že vprašanje delniške družbe, ki upravlja plovnost v Sueškem prekopu. S tem se je čutila ogrožena Anglija, ki si je po prvi svetovni vojni po odstranitvi Nemčije iz Afrike zgradila nepretrgano kolonialno ozemlje od Rta Dobre nade do Kaira. Vel. Britanija je zato doprinesla vse, da je Liga narodov sprejela proti Italiji sankcije.

Ce napravimo paralelo, so bile sedaj ZDA »gonilna sila« za sankcije proti Kitajski in Anglija je bila tista, ki je skušala v začetku, če ne onemogočiti, vsaj zavleči ali omiliti sklepe OZN. Nič čudnega: angleški trgovinski minister, ki je sprva v zbornici priznal, da je Vel. Britanija leta 1950 uvozila na Kitajsko le za 3,6 mil. funtov blaga in prve tri mesece t. l. za 1,3 milijona funtov, je moral na pritisk opozicije priznati, da je znašal angleški izvoz skozi Hong Kong kar 43 mil. funtov. Tu gre največ za gumij, kositer, cavi, cink, električne in radijske naprave, skratka, blago, ki ga je pošiljala Anglija Kitajski in za katero zahtevajo ZDA in OZN embargo. Dodati pa moramo še Malajo in Singapur, ki so od začetka korejske vojne dobavile Kitajski 115.000 in Sovjetski zvezi 57.000 ton gumija.

Mnogo drugega strateškega materiala je pošiljala Vel. Britanija tudi v Sovjetsko zvezo in druge vzhodne države, kar pomeni isto kot na Kitajsko, ker je prišlo to blago tja skozi tranzit in reekspedicio. Tako je prejela Sovjetska zveza po tej poti samo letošnje prve 3 mesece za 1.610.000 funtov gumija, stroje in podobno, ki so jih ZDA prav tako označile kot vojni material. Anglija se je sklicevala, da preloma iz SZ žito, navajala je pomisleke glede položaja Hong Konga, češ da Kitajski komaj čaka na prevezo, da ga napade in osvoji in da bi bilo neprikladno prekiniti vse trgovinske zveze s Kitajsko. Angleški delegat pri OZN G. Jebb je izjavil celo, da gospodarska struktura Vel. Britanije ne dopušta popolnega embarga.

Vendar se je končno udomilila; zato je imela še druge razloge. Predvsem potrebuje Vel. Britanija ravno v tem trenutku za oborožitev važne s-rovine, ki jih dobi lahko le od ZDA. Dalje pričakuje pomoč ZDA v vprašanju perzijskega petroleja. In končno je prišel še psihološki razlog: Angležji so imeli prav zadnje dni precejšnje človeške izgube v Koreji. Vse to je vplivalo, da so opusili upanje na pomirjenje s Kitajsko in prenehali s politiko oddvojenosti od ZDA. Pri tem so celo spoznali, da jim je njihovo zagovarjanje kitajskega »nacionalizma« vzelo napram ZDA in ostalemu svetu vsako moralno orožje v rešitvi perzijskega vprašanja.

Kot rečeno, Vel. Britanija se je vdala in glasovala za sankcije. S tem je poudarila anglosaško solidarnost in kolektivni značaj sklepa OZN. Toda strnjene fronte vseh članic OZN ni bilo mogoče doseči in zato je vprašanje, če bodo sankcije uspešne.

Predvsem kaže na to okoliščino, da so se vzdržale glasovanja kitajske sosedice: Indija, Pakistan, Afganistan, Burma, Indonezija; poleg teh še Švedska, Sirija in Ekvador. Dasi so nekatere teh držav, kot Indija, ki je tudi prisašinja kolektivne varnosti, izjavile, da ne bodo dobavljale Kitajski vojnega materiala, ostane še vzhodni blok s Sovjetsko zvezo na čelu, ki je proti sankcijam.

Poleg Indonezije, ki hoče izkoristiti ugodne kupčije za sankcije (celo Svica, ki ni članica OZN, dovolja Kitajski in se sklicuje na svojo nevtralnost in s Švedsko uveljavlja, da izvaja še neznatne količine; tudi Japonska, ki še ni članica OZN, je še do nedavna izvažala surovine na Kitajsko) in portugalske kolonije Macao, skozi katero gredo še vedno velike pošiljke za vojno važnega blaga, je tu Sovjetska zveza, glavni dobavitelj in zaveznik Rdeče Kitajske, da ne govorimo o ostalih vzhodnoevropskih državah.

To pomeni, da je težko, da bodo sankcije v celoti uspele, tudi če bo OZN raztegnila njihov sedanji obseg na blokado kitajske obale, uvedle medvojni sistem »navicetrz« in podobno. Sankcije je Kitajske, ki ima za svojimi pleči državo, predstavljajočo pravi kontinent, bržkone ne bodo spravile na kolena. Celot Italije, ki je imela za seboj v glavnem le Nemčijo in nekatere manjše »stavkočaze« Lige narodov, niso. Pomnilo ji je treba, da se Kitajska ni uklonila

velesilam niti v boksarski vstaji l. 1899, ko je vojaško pomenila malo ali nič.

V tem pogledu pomeni ukrep OZN pomanjkljivost in razpoko v njenem notranjem sestavu. Njene lastne članice podpirajo napadalca in nihče jim ne more kaj, razen to, da jim ZDA ne bodo naklonile gospodarske pomoči. Po drugi strani nima OZN nobenega sredstva proti svojim neubogljivim članicam.

Vsekakor je OZN zmaga!a moralno in toliko, ker je zbrala okoli sebe vs Evropo brez Švedske, toda z Jugoslavijo, vse članice angleškega Commonwealtha, razen Ekvadorja vse ameriške države in vrsto arabskih ter azijskih držav. Z drugo besedo, pri teh so prevladali načelni razlogi: zavest neodvisnosti, želja po kolektivni varnosti nasproti ozkim gospodarskim interesom. V tem je velik pomen sankcij!

NIKELJ V OSPREDJU

Danes, v času oboroževanja, je potreba niklja še posebno velika. Ob zatonu 19. stoletja so namreč v Creusotovih tovarnah za orožje v Franciji dognali, da daje nikelj jeklu, če ju spojimo, izredno trdoto in moč. Tekmovali so med seboj zlasti tovarna Krupa v Nemčiji, Schneider-Creusota v Franciji in Armstrong-Vickersa v Angliji.

Toda nikjer niklja ni na pretek; zato je družba »International Nickel Company of Canada«, ki ima okoli 4 pešne svetovne proizvodnje in svojih rokah, ukrenila vse potrebno za zvišanje proizvodnje niklja še v tem letu za 5%. Trenutna produkcijska storilnost imenovanega koncerna doseže 20 milijonov liber (to je 10.000 kratkih ton) mesečno. Po novem načrtu namerava doseči povisek mesečne proizvodnje za 1 milijon liber ali 500 kratkih ton; s tem hoče premagati sedanje močno pomanjkanje niklja.

Ze v času zadnje vojne je imenovit koncern izvedel tehnične izpopolnitve jamskih naprav v kanadskih ležiščih niklja v provinci Ontario; te preureditve je nadaljeval v zadnjih letih po sistematičnem načrtu. Dosedaj so kopali nikelj v ležiščih na površini, zaradi izčrpanja zornih plasti pa je pričela družba črpati to rudo v nižjih skladih, kar je povzročilo večje proizvodne stroške in s tem povišanje cen v zadnjih letih.

Toda bistvenega povečanja proizvodnje v današnjih ležiščih, razen predvidene 5% povisa, kljub vsem tehničnim izpopolnitvam ne moremo pričakovati. Zato pričakuje kanadski trust izdatno povečanje proizvodnje samo z odkritjem novih ležišč. V ta namen vodi družba obsežna raziskovanja v Afriki, v latinski Ameriki pa je preizkusila donosnost raznih ležišč niklja. Poleg tega bo še

GOSPODARSKI POLOŽAJ ŠPANIJE

Španski minister za industrijo in trgovino je te dni izjavil o sedanjem gospodarskem položaju Španije, da stoji država pred izrednimi težkočami; hladna vojna med obema blokoma, aktivno oboroževanje Zapada in pomanjkanje najvažnejših dobrin, so dovedle do povečanja izdatkov za življenjsko potrošnjo in do inflacije. Španija je znižala uvoz na najnižjo stopnjo, samo da je vzdržala ravnomerne trgovinske bilance. Toda zaradi velikega povpraševanja blaga v državi sami in zaradi padca izvoza v dežele, ki so bile vedno odjemalke španskega blaga, je tudi komaj doseženo ravnovesje trgovske bilance ogroženo. Vsekakor si je tudi Španija postavila industrijski investicijski načrt in pri tem upa, da bo prejela pomoč ZDA oziroma Marshallovega načrta.

Jugoslavija je od l. 1945 dalje gospodarsko zelo napredovala; zlasti je zgradila že velik del svoje bodoče industrije. Z obiskom zagrebskega velesejma boste med drugim spoznali vsa področja jugoslovanskega gospodarstva!

Samo Švedska je prejela naročila za izgradnjo 45 ribiških ladij po 500 ton in šest motornih ladij, od katerih so ladjedelnice dve že dovršile in izročile Sovjetski zvezi. Večji del naročil so prevzle danske, nizozemske in belgijske ladjedelnice.

Po sovjetsko danski trgovinski pogodbi iz leta 1946 se je Danska obvezala, da bo zgradila eno petrolejsko ladjico od 14 tisoč ton in dve ladjici isteega tipa z manjšo tonažo poleg nadaljnjih pet ladij s hladilnimi napravami, od katerih bo imela vsaka od 5000 do 6000 ton. Večji del teh ladij mora Danska izročiti v letu 1953, ostanke pa 1954. Pri vsem tem je Danska v januarju t. l. prevzela gradnjo osmih ladij za lov na tujenje, ki bodo imele nosilnost po 250 ton. Tudi te mora Danska zagotoviti v prihodnjih 2 letih.

V holandskih ladjedelnih je naročila Sovjetska zveza 32 ladij, od teh 6 za prevoz petroleja, 10 za lov na kite, eno ladjico pa za delavnico, na kateri izvedejo ves postopek proizvodnje ribjega olja, in 3 tovarne ladjice.

Belgija je lani po švedskih podatkih izročila Sovjetski zvezi ladjico tonažo v vrednosti 135 milijonov belg; frankov trenutno pa gradi še dve ladjici za S Z.

V Italiji so že skoro dogradili dve tovarni in potniški ladjici po 4000 ton, katerih stroški so znašali 3.500.000 dolarjev; vrhu tega je Italija za S Z že izgotovila 20 majhnih vlačilcev.

Sovjetska zveza je dvignila in obnovila nekdani čezoceanski parnik »Hansa« od 21.000 ton, prej last družbe »Hamburg-America Line«, ki je bil v zadnji vojni potopljen v Baltičnem morju in ki se imenuje danes »Sovjetski sojuz«. Pri vsem je prešla S Z še 3 velike prevozne ladjice in gradi po načrtu vojne in trgovske ladjice tako v ladjedelnah Vzhodne Nemčije, kakor tudi doma. Za te podatke seveda nihče ne ve.

Gradnja petrolejskih ladij

Današnja celokupna tonaža petrolejskega ladjstva znaša 27.205.525 ton z 8 milijoni ton, ki so trenutno v gradnji. Od teh je imela z 31. marcem 1951 v gradnji Anglija 2.470.000, Norveška 2.175.000, Švedska 437.000, ZDA 401.000, Francija 307.000, Panama 238.000, Brazilija 185.000, Danska 144.000, Argentina 138.000 in ostale države 238.000 ton.

Petrolejske ladjice bodo dobile še poseben pomen, če se bo na Srednjem večevno službo ter jih določa za zasedbene čete na 1162 mark, za nemško vojsko pa na 150 mark. V nekem kraju ameriškega zasedbenega področja, kjer uporabljajo 450 hladilnic, vzdržujejo posebno delavnico za popravila, pri kateri je zaposlenih 20 delavcev samo za to, da izgotovijo okoli 300 popravil mesečno. Ne glede na materialne izdatke je treba tem 20 delavcem plačati letno 60.000 mark ali 9 milijonov lir.

Podobne razlike navaja spomenica pri vzdrževanju delavske enice v ameriški coni, kjer dela 2300 ljudi; vsak delavec zaužije na dan: mesa 375 g (pri nekdani nemški vojski leta 1936 le 240 g), kave 57 g (Nemci 10), čaja 10 g (Nemci 1 g), svežega sadja 363 g (Nemci —), sladkorja 194 g (Nemci 40 g). Tako je ta jedinica potrebovala za 20 dni: mesa 12.07 tone, čaja 0.463 tone, svežega sadja 16.81 tone, kave 3.126 tone in sladkorja 8,95 tone.

Spomenica vlade v Bonu končno pristavlja, da znašajo stroški za enega za vezniškega zasedbenega vojaka toliko, kot za 5 mož sedanje nemške policije v Zapadni Nemčiji.

USPEHI IN NEIZPOLNJENE NADE na carinski konferenci v Torquayu

Celih sedem mesecev je zborovala mednarodna carinska konferenca v Torquayu. Od jeseni 1950, do konca aprila 1951. Se ni bilo gospodarske konference, kjer bi bili razpravljali tako intenzivno, tako mučno in najvažnejših gospodarskih vprašanjih ogromnega dela sveta. 39 držav je mestarilo za ugodnosti svoje zunanje trgovine. Sedem novih držav se je pridružilo starim pogajalcem na prejšnjih mednarodnih carinskih konferencah v Zenevi in Annetju in članom Gatt-a. Predmet razprav in pogajanj je znašal 80% vsega uvoza in 86% vsega izvoza na svetu. Nikoli se niso vse mizerije povojnega sveta tako razgajale kot v teh sedmih mesecih. Zgodovinarji bodo črpali statistično gradivo, kakor v preteklosti niso nikoli. To gradivo bo neprecenljiva spopolnitev zaklada gospodarskih podatkov, ki so jih v zadnjih letih zbrali razni organizmi OEEC.

Po dogovoru so države, članice konference, objavile dosežene uspehe in izsiljene žrtve na konferenci šele zadnje dni. Komentarji v posameznih državah v glavnem tarnajo, kakor je v trgovini navada, poročila vladnih organov pa olepšujejo dane žrtve in opravičujejo koncesije svojih delegatov. Celotna žetev konference je 147 pogodb o znižanju in odpravi carin, znatno manj kot so pričakovali. Ne gre samo za znižanje carinskih postavk ali preferenc, ampak še važnejši uspeh konference je obsežno »evanje« starih koncesijskih list za nadaljnja tri leta. Objavljene koncesijske liste 32 držav vsebujejo 8.700 carinskih postavk.

Na splošno so bili trdi pogajalci ti, ki so že v glavnem pristali na neogibne koncesije na konferencah v Zenevi in Annetju in tisti, ki imajo v svoji carinski tarifi nizke postavke za uvoz. Na trdnost pogajanj je vplivalo zlasti načelo teh konferenc načelo Gatt-a, da se vse podeljene koncesije avtomatično raztegnejo na vse podpisnike registriranih pogodb konference kot posledica klavzule najvišjih ugodnosti. Enemu, ali celo nekaterim pogajalcem bi konvencionalno ugoditi, drugim se ne privoči ali se ne more.

Med cilji konference je bil tudi namen razbiti imperialne prednosti preference britanskih dominionov. To je bil glavni trud delegacije ZDA. V tem pogledu v glavnem konference ni uspela. Vel. Britanija se je še bolj povečala s svojimi glavnimi dominion in ti z njo. 50% zunanje trgovine Vel. Britanije paš odpade na dominione! Le Kanada je deloma ugodila zahtevam ZDA in se odrekla nekim prednostim. Ponekod pripisujejo temu dejstvu prevelik pomen. Različno postopanje Kanade je tako močno, da lahko ohrani tudi napram ZDA svojo gospodarsko neodvisnost in bistvene skupne interese z Anglijo.

Vel. Britanija je na vsej konferenci silno skopo dajala koncesije. Pokvarila je v glavnem vse napore. ZDA in Francije, nekaj koncesij, ki jih je dala na konferenci v Zenevi je celo v Torquayu umaknila. Sklenila je le devet pogodb. Izredno trda je bila pri pogajanjih z Zahodno Nemčijo in sklenila koristne pogodbe s Turčijo kot z Zahodno Nemčijo. Krivdo za to pripisujejo strogosti britanskega parlamenta, ki si je pridržal pravico preiskuje danih koncesij. Od leta 1947. je opaziti postopno ohlajevanje Vel. Britanije za sodelovanje pod okriljem Gatt-a.

ZDA so sklenile 17 pogodb in dovolile znižanje svojih carinskih postavk za znatno večji obseg uvoza, kakor so dosegle znižanje pri spogodbenih za svoj izvoz.

Francija se silno pritožuje zaradi neuspeha pogajanj med ZDA in Vel. Britanijo in smatra konferenco za neuspešno. Najpomembnejše ugodnosti je dosegla za uvoz v Zahodno Nemčijo.

Na konferenci so padli očitki glede nepopolnosti Italije. Znatna pasivnost njene trgovinske bilance in šibka podlaga njene industrije, ki je odvisna od inozemstva, je za to razlog. Vendar je udeležba Zahodne Nemčije omogočila ostviritve številnih pogodb, ki so sicer nevarne za njeno industrijo (zlasti kemično), ki pa nudijo znatne ugodnosti njenim poljedeljskim pridelkom in izdelkom.

Najbogatejšo žetev pa je žela Zaveševalno službo ter jih določa za zasedbene čete na 1162 mark, za nemško vojsko pa na 150 mark. V nekem kraju ameriškega zasedbenega področja, kjer uporabljajo 450 hladilnic, vzdržujejo posebno delavnico za popravila, pri kateri je zaposlenih 20 delavcev samo za to, da izgotovijo okoli 300 popravil mesečno. Ne glede na materialne izdatke je treba tem 20 delavcem plačati letno 60.000 mark ali 9 milijonov lir.

Podobne razlike navaja spomenica pri vzdrževanju delavske enice v ameriški coni, kjer dela 2300 ljudi; vsak delavec zaužije na dan: mesa 375 g (pri nekdani nemški vojski leta 1936 le 240 g), kave 57 g (Nemci 10), čaja 10 g (Nemci 1 g), svežega sadja 363 g (Nemci —), sladkorja 194 g (Nemci 40 g). Tako je ta jedinica potrebovala za 20 dni: mesa 12.07 tone, čaja 0.463 tone, svežega sadja 16.81 tone, kave 3.126 tone in sladkorja 8,95 tone.

Spomenica vlade v Bonu končno pristavlja, da znašajo stroški za enega za vezniškega zasedbenega vojaka toliko, kot za 5 mož sedanje nemške policije v Zapadni Nemčiji.

hodna Nemčija, ki je prvič sodelovala na mednarodni carinski konferenci. Kakor Austrija, je sklenila 21 carinskih pogodb in avtomatično se raztegnejo na njo vse dosedanje carinske ugodnosti iz konference v Zenevi in Annetju. Ta konferenca pomeni za njo važen mejnik v trgovinskih odnosih z inozemstvom in sprčuje njeno gospodarsko vitalnost in vodilno vlogo v več panogah industrije, zlasti v kemični in optični.

Propadle so nade, da bi prišlo do sprejetja statuta Mednarodne trgovinske organizacije (ITO), ker so ga pokopale ZDA; toda Gatt sam je pokazal od 1947. leta naprej veliko večjo notranjo silo kakor so predvidevali. Njegova juridična podlaga je šibka; njegov obstoj je prostovoljnega značaja. Vloga Gatt-a pa ni samo znižanje in odprava carin in preferenc, ampak tudi zagotovitev obstoja doseženih uspehov. Spremembe že danih koncesij so vezane na določen Gattov postopek zelo resnega značaja.

Država, ki hoče preklicati koncesijo, mora upravičenost takega ukrepa dokazati, da je namreč dotična koncesija zakrivila porušenje finančnega in gospodarskega ravnovesja. Kot izvedene nastopa sam Mednarodni monetarni fond. Tudi proti diskriminaci-

jam v korist ali škodo posameznih držav nudi Gatt učinkovito pomoč. Celot ZDA in Vel. Britanija so se morale ukloniti intervenciji Gatta pri konkretnih pritožbah. Ze sam opomin Gatta je ponekod povzročil preklic neutemeljene umaknitve kakke koncesije. Izoblikovalo se je strogo sodišče proti samovolji.

Do ustanovitve sekretariata Gatta sicer še ni prišlo, toda za reševanje tekočih poslov in pripravo bodoče konference je postavljena posebna poslovna skupina. Izdelan je tudi kodeks s podobnega izvajanja carinskih pogodb proti šikanam, ki krivično prizadevajo udeležence svetovne trgovine. Spremembe se na primer ne smejo nanazati na blago, ki je že na potu, ali celo, ki je bilo po večini že plačano i.t.d. Z ozirom na bogato zgodovino carinskih vojn in šikan je ta vloga Gatta izredne važnosti in mu večja sicer negotovo pravno podlago. Tudi če bi velike spremembe v gospodarskem življenju narodov porušile velik del doseženih uspehov pod okriljem Gatta, bo ta del njegove funkcije ostal in ugodno vplival na izvajanje mednarodne trgovine.

Najstrožji kritiki zadnjega zasedanja Gatta mu priznavajo ta blagodejni vpliv.

Gradnja trgovskih ladij po svetu

Pod tem naslovom smo prinesli v zadnji številki nekaj podatkov o gradnji trgovskih ladij v zapadnih državah; danes objavljamo statistiko ladjev, ki ga gradi Sovjetska zveza v raznih evropskih ladjedelnah.

Iz Stockholma poročajo, da je Sovjetska zveza naročila skoro sto novih ladij, ki morajo biti izgotovljene še v tem letu. Gre za ladjice razne tonaže, od bark s prostornino nekaj sto ton do petrolejske ladjice s 13 tisoč tonami.

Samo Švedska je prejela naročila za izgradnjo 45 ribiških ladij po 500 ton in šest motornih ladij, od katerih so ladjedelnice dve že dovršile in izročile Sovjetski zvezi. Večji del naročil so prevzle danske, nizozemske in belgijske ladjedelnice.

Po sovjetsko danski trgovinski pogodbi iz leta 1946 se je Danska obvezala, da bo zgradila eno petrolejsko ladjico od 14 tisoč ton in dve ladjici isteega tipa z manjšo tonažo poleg nadaljnjih pet ladij s hladilnimi napravami, od katerih bo imela vsaka od 5000 do 6000 ton. Večji del teh ladij mora Danska izročiti v letu 1953, ostanke pa 1954. Pri vsem tem je Danska v januarju t. l. prevzela gradnjo osmih ladij za lov na tujenje, ki bodo imele nosilnost po 250 ton. Tudi te mora Danska zagotoviti v prihodnjih 2 letih.

V holandskih ladjedelnah je naročila Sovjetska zveza 32 ladij, od teh 6 za prevoz petroleja, 10 za lov na kite, eno ladjico pa za delavnico, na kateri izvedejo ves postopek proizvodnje ribjega olja, in 3 tovarne ladjice.

Belgija je lani po švedskih podatkih izročila Sovjetski zvezi ladjico tonažo v vrednosti 135 milijonov belg; frankov trenutno pa gradi še dve ladjici za S Z.

V Italiji so že skoro dogradili dve tovarni in potniški ladjici po 4000 ton, katerih stroški so znašali 3.500.000 dolarjev; vrhu tega je Italija za S Z že izgotovila 20 majhnih vlačilcev.

Sovjetska zveza je dvignila in obnovila nekdani čezoceanski parnik »Hansa« od 21.000 ton, prej last družbe »Hamburg-America Line«, ki je bil v zadnji vojni potopljen v Baltičnem morju in ki se imenuje danes »Sovjetski sojuz«. Pri vsem je prešla S Z še 3 velike prevozne ladjice in gradi po načrtu vojne in trgovske ladjice tako v ladjedelnah Vzhodne Nemčije, kakor tudi doma. Za te podatke seveda nihče ne ve.

Gradnja petrolejskih ladij

Današnja celokupna tonaža petrolejskega ladjstva znaša 27.205.525 ton z 8 milijoni ton, ki so trenutno v gradnji. Od teh je imela z 31. marcem 1951 v gradnji Anglija 2.470.000, Norveška 2.175.000, Švedska 437.000, ZDA 401.000, Francija 307.000, Panama 238.000, Brazilija 185.000, Danska 144.000, Argentina 138.000 in ostale države 238.000 ton.

Petrolejske ladjice bodo dobile še poseben pomen, če se bo na Srednjem

Vzhodu zaostрил spor glede črpanja in proizvodnje petroleja. V tem primeru se bodo morale evropske države zalagati v ZDA, kar pomeni, da bodo zaradi večjih razdalj morale imeti večjo tonažo, ladij-cistern. Tako že silijo italijanski industrijski krogi na povečanje tozadevne tonaže, ker vidijo priliko zaslužka, pri čemer navajajo, da je celo Svica usmerila svoj kapital v to gospodarsko področje. Zanimivo je nadalje, da so ZDA, Čile in Portugalska naročile v Belgiji cisterne, ki bodo dosegle do 24 tisoč ton. Naročila so povsod velika; nemške podmornice so pač potopile na milijone tonaže te vrste.

Posebno ZDA naročajo rade ladjice v Italiji; nič čudnega, če pomislimo, da znašajo stroški za gradnjo 12.500 tonске tovarne ladjice s hitrostjo 20 milj v ZDA nekaj manj kot 5 milijard, medtem ko je nabavna cena take ladjice v italijanskih ladjedelnah največ 3 in pol milijarde. Poleg tega so ameriške in angleške ladjedelnice, kjer so ZDA naročile zgraditve, preobložene z delom, tako da bodo ladjice v Italiji mnogo preje dozračene. Trenutno se ameriška in italijanska vlada pogajata; nastale so težkoče, ker se tem naročilom upirajo ameriške ladjedelnice in ker zahteva Italija previsoko finančno pomoč za izvedbo naročil.

OMEJITEV UPORABE BAKRA v Franciji

Francoska vlada je še dolgo po izbruhu korejske vojne pustila popolno svobodo na področju preskrbe s surovinami. V zadnjem času pa je to liberalno prakso opustila ter je prepovedala uporabo bakra in njegovih spojin za celo vrsto nebiestvenih del. Ta ukrep stopi v veljavo s 1. julijem t. l.

Francija je namreč prisiljena, da uvažajo iz inozemstva vse baker ki ga potrebuje, ker ne pridelata niti doma, niti na svojih kolonialnih posestvih znatnih količin te rude. Po načrtu za leto 1951 je predvidela uvoz 130.000 ton bakra, od tega 55.000 ton iz Belgijskega Konga, 95.000 ton iz Čila in Kanade, 12.000 ton iz ZDA in 5.000 ton iz Jugoslavije.

Zaradi sedanjega svetovnega političnega položaja, je Francija ohranila organizacijo za preskrbo bakra, ki jo je ustanovila v času vojne in ki bo skrbela v prvi vrsti za nakupe in uvoz bakra ter za dodeljevanje bakra posameznim industrijam. Glede na nastale težkoče s preskrbo te rude je za civilno potrošnjo znižala že pred dobrim mesecem mesečni kontingent od 10.000 na 8.500 ton, s sedanjim ukrepom pa bo ta kontingent še nadalje skrilila. Razume se, da je zaradi preskrbe domačega trga francoska vlada prepovedala vsak izvoz bakra, bakrenih odpadkov in izdelkov.

Avstrijska izvozna trgovina

Avstrijski statistični urad je ravno kar izdal podatke o trgovinski bilanci za dobo od januarja do marca t. l., po kateri je znašal avstrijski uvoz 2591 milijonov šilingov in izvoz 2069 mil. šil.; kar pomeni za 522 mil. šil. večji uvoz od izvoza. Enak primanjkljaj je imela Avstrija tudi lani v istem razdobju. Poleg tega kar je znašal uvoz blaga po Marshallovem načrtu 583 mil. šil.

Tako je dosegla Avstrija s sedanjim uvozom blaga uvoz iz leta 1937; seveda ji je v veliki meri priskočila na pomoč ERP akcija in tudi za predvideni deficit v aprilu, maju in juniju ji bo Evropska plačilna unija dala na razpolago 10 milijonov dolarjev.

Pri avstrijski zunanji trgovini so bile zapadne države udeležene s 41,1% (lani 35,8), od česar odpade na Zapadno Nemčijo 21,7. Udeležba držav vzhodnega bloka pa se je zmanjšala od 16,1 na 14,5%. Isto težnjo opazimo pri izvozu, ki se je v zapadne države povečal od 31,5 na 34,5%, v države vzhodnega bloka, skupno z Vzhodno Nemčijo pa je padel od 15,3 na 11,9%.

VOJAK ZASEDBENE VOJSKE stane 1,5 milijona lir

ze po železnih, pošto, vzdrževanje o-rodja in podobno. Leta 1936 je potrošila nemška država za 350.000 vojakov po cenah iz leta 1950 samo 717 milijonov mark.

Sedaj delimo skupni znesek 1950 mil. mark, določen za zavezniško zasedbeno vojsko, z 200.000 (kolikor je »pravilno« vojakov) in dobimo, da velja vsak zavezniški vojak 9750 mark ali 1,5 milijona lir; enako lahko izračunamo, da odpade na vsakega nemškega vojaka v letu 1936 komaj 2050 mark ali 300.000 lir in po podatkih letošnjega proračuna za nemško policijo znašajo izdatki za enega policista 2034 mark ali 290.000 lir.

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10/I. - TELEFON ŠT. 78.08

OBČNI ZBOR

Slovenskega gospodarskega združenja

V nedeljo 13. t. m. je bil ob občini udeležbi članstva redni občni zbor Slovenskega gospodarskega združenja.

Zborovanje je odprl in vodil predsednik inž. Sturm. V svojem poročilu je na kratko orisal gospodarski položaj Trsta. Poudaril je, da je možen gospodarski procvit tega mesta le ob gospodarski nacionalnosti na njegovo naravno zaledje. Zal se merodajni činitelji tega ne zavedajo ali nčetejo zavedati ter rešujejo čisto gospodarska vprašanja po političnih vidikih, kar ima za posledico, da tukajšnje gospodarstvo hira in da se morajo tukajšnji gospodarski pridobitniki boriti z vedno večjimi težavami. K tej gospodarski politiki odgovornih krogov, ki ne upoštevajo koristi Trsta, se pridružujejo še neznozna davčna in druga bremena, ki že grozijo, da bodo načele obratni kapital, potem ko so že odvzeli sad trudopolega dela.

Te težave zlasti občutijo srednji in mali gospodarski pridobitniki, katerim poleg vsega tega manjkajo še cenen krediti, potrebni za modernizacijo obratov. Slovenske gospodarske pridobitnike pa tarejo tudi druge težave, saj jih odgovorni krogi in oblasti, v svoji sovražnosti nasproti slovenskemu življu v vseh ozirih zapostavljajo.

Dosedaj nam še ni bila poravnjena gospodarska škoda, ki smo jo zaradi narodnega zatiranja utrpeli v letih od 1918 do 1945. Kljub temu, da predstavljajo slovenski obrati na tukajšnjem ozemlju gospodarski činitelji, ki ga ni podcenjevali, nismo zastopani niti v Zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo, niti v drugih gospodarskih komisijah, svetih in odborih. Pri teh okolišnih je delovalo SGZ v pretečli poslovnih dobi, kljub temu je bilo njegovo delo uspešno. Potrebno pa je, da se vsi slovenski gospodarski pridobitniki tesno povežejo s to edino slovensko stanovsko organizacijo, kajti le združeni bodo dosegli konec zapostavljanja, zastopstvo v raznih gospodarskih ustanovah, popravilo krivic na gospodarskem področju in enakopravnost.

Izbrpno poročilo o delovanju združenja je podal tajnik g. Kocjančič. Povzamemo tu najvažnejše podatke o tem delovanju. Upravni odbor je pazno zasledoval vse gospodarsko dogajanje. Delal je na tem, da se SGZ uveljavlja na zunan ter utrdi na znotraj. Z raznimi resolucijami, vlogami, dopisi in intervencijami je opozarjal merodajne činitelje na svoj obstoj in na to, da budno pazi na vse ukrepe in jih presoja po tem, ali bi utegnili škodovati interesom slovenskih gospodarskih pridobitnikov in slovenskega gospodarstva sploh.

Zanimal se je za izpolnitev slovenskega trgovskega šolstva za namestitve absolutov slovenskih gospodarskih šol. Zbiral je podatke o krivicah na gospodarskem področju in o gospodarski škodi, ki smo jo utrpeli zaradi narodnega zatiranja. Na tukajšnje zaupno upravo je predložil vlogo z zahtevom, da se pristopi k reševanju problema vrnitve slovenskih denarnih zavodov, zadrug in drugih gospodarskih ustanov in sploh povrnitve povzročne gospodarske škode. Zavedajoč se, da je to vprašanje osnovne važnosti za obnovo slovenskega gospodarstva na tukajšnjem ozemlju in da se tiče vseh Slovencev, je načel problem skupnega naštopa vseh Slovencev v tem vprašanju. Upamo, da bomo kljub še sedaj obstoječemu nesporazumu v tem našem naporu s časom uspeli.

Kjer pa se opaža še bolj okreplev SGZ in kjer so uspehi dela v pretekli poslovnih dobi vidnejši, je notranje delo upravnega odbora in tajništva. S številnimi okrožnicami je upravno tajništvo opozarjalo člane na važnejše določbe, roke in druge poslovne probleme ter dajalo nasvete in pojasnila. Tajništvo je tudi v stalnem stiku s člani po »Vestniku SGZ« v časopisu »Gospodarstvo«, kjer redno objavlja vsa važna obvestila strokovnega značaja. Članstvo se tudi obrača vedno bolj pogosto na upravno tajništvo v vseh poslovnih zadevah. V pretekli poslovnih dobi je upravno tajništvo napravilo članom nad 2500 raznih uslug kot: prijave in odjave za vse vrste davkov, prošnje za popravilo davčne osnove, prizivi proti davčnim ugotovitvam, obnova licenc, prošnje za izdajo novih licenc, kupoprodajne, najemne in druge pogodbe, nabava raznih dokumentov, prijave in odjave v socialno zavarovanje, urejevanje matičnih in mezdskih knjig nameščenecv, mesečni obračuni prispevkov socialnega zavarovanja, pojasnila v sindikalnih zadevah, o najemninah stanovanjskih in poslovnih prostorov, o danju raznih kreditov in druge zadeve. Vse to se odraža dalje na številu članstva SGZ, ki se stalno viša. Pred SGZ stojijo še mnoge teže naloge, ki jih bo treba rešiti v splošno korist naše gospodarske uveljavitve. Da bomo v tem uspeli, morajo vsi slovenski gospodarski pridobitniki, tako člani, kot tisti, ki so danes še izven, dati svojo moralno podporo.

Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal blagajnik g. Milovnik, je razvidno, da so se prejemki in izdatki v preteklem letu krili in da se predvideva kritje prejemkov in izdatkov tudi v tem letu.

K diskusiji o poročilih se je oglasilo več članov, ki so izrazili svoje zadovoljstvo nad doseženimi uspehi in željo, da bi SGZ kot edina slovenska stanovska organizacija obsegala vse slovenske gospodarske pridobitnike.

Pri volitvah novega odbora je bil z malimi spremembami potrjen stari odbor. Predsednik inž. Sturm je ob zaključku v kratkem podal naloge in smernice delovanja v novi poslovnih dobi in pozval ponovno vse slovenske gospodarske pridobitnike, da nudijo delovanju Slovenskega gospodarskega združenja vso podporo.

POPRAVA DAVČNE OSNOVE

Ponovno opozarjamo člane, da po veljavnih predpisih od 1. maja do 31. julija teče rok, v katerem lahko zahtevajo popravilo davčne osnove za dohodninski (RM) in dopolnilni (complementare) davek.

Podrobnejša pojasnila in nasvete dobi člani v tajništvu SGZ.

PLACILO NEPOSREDNIH DAVKOV

Člane opozarjamo, da dne 10. junija zapade po davčnem plačilnem listu rok za plačilo tretjega obroka direktnih davkov za leto 1951. Do 18. junija lahko poravnajo zapadli obrok brez plačanja

kake denarne kazni. Ako poravnajo obrok od 19. do 21. junija, znaša denarna kazen 2% zneska zapadlega obroka, po tem datumu pa 6%. Da se izognejo teh kazni, priporočamo, da se roka drži.

BORBA PROTI MUHAM

Občinski higijenski urad opozarja vse imetnike javnih lokalov in drugih obratov, kjer prodajajo živež in pijačo, na dolžnost, da vrata, okna itd. opremijo s primernimi zaščitnimi sredstvi, da tako preprečijo dostop muham.

Poleg tega se mora v prodajnih prostorih na drobno in na debelo, v shrambah in skladiščih, na trgih in v javnih lokalih živež stalno in na učinkovit način zaščititi pred okuženjem po muhah.

Kršitelji teh predpisov bodo kaznovani. Opozarjamo, da je za povratne kršitelje (recidive) predvidena tudi kazen odvzema licence ali dovoljenja.

NOVE ZAKONSKE DOLOČBE

V Uradnem listu ZVU št. 12 od 1. maja t. l. in št. 13 od 11. maja t. l. so objavljene naslednje nove zakonske določbe:

Ukaz št. 66 od 24. aprila 1951: Uvedba

okroglih značk za pobiranje prometne takse od koles z montiranim motorjem, lahkih motornih koles in lahkih motornih tovornih voz.

Ukaz št. 67 od 26. aprila 1951: Spremembe in dopolnitve zakonika o civilnopravnem postopku.

Ukaz št. 68 od 28. aprila 1951: Prispevki za bolezensko zavarovanje pri zavarnih zavodih »Ente di previdenza per i dipendenti degli enti di diritto pubblico« in »Ente di previdenza ed assistenza per i lavoratori dello spettacolo«.

Ukaz št. 69 od 28. aprila 1951: Uvedba izredne podpore za brezposelnost za mornarje, odpuščene zaradi izmenjavanja v zaposlitvi.

Ukaz št. 70 od 1. maja 1951: Sprememba statuta srbske pravoslavne cerkvene občine v Trstu.

Ukaz št. 72 od 3. maja 1951: Nova dovoljenja za začasni uvoz.

Ukaz št. 73 od 7. maja 1951: Podaljšanje rokov ugasnitve pri posrednih davkih.

Ukaz št. 74 od 7. maja 1951: Proglasitev zgraditve novega poslopja za potnike in mosta na postaji Sesljan-Vizovlje za občekoristno in čezno potekalo.

Avstrija se poslužuje severnih luk

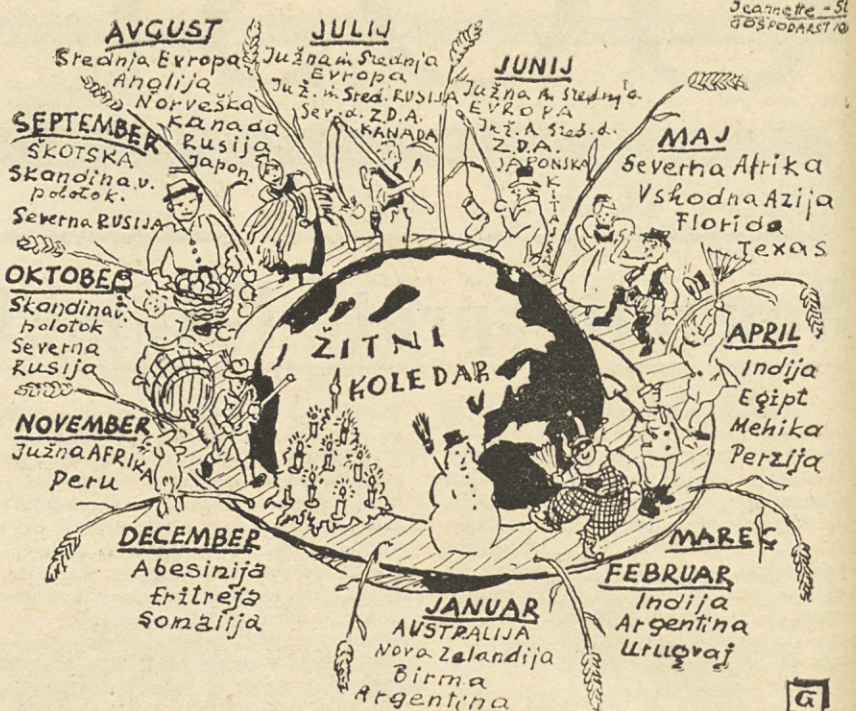
Do sedaj je prejela vse pošiljke materialne pomoči v okviru Marshallovega načrta, kakor n. pr. žito, ki ga je bilo l. 1950 nad 572.000 ton izključno po morju, skozi Trst. V zadnjem času pa se je severnim pristaniščem posrečilo, da so del tega prometa pritegnila tudi nase. S tem so se ta pristanišča vrnila v prevozno poslovanje in začela zopet s konkurenco proti Trstu.

Zaenkrat bo šlo 16.000 ton ameriške pšenice preko Rotterdam, od koder bodo pretovorili žito na manjše parnike in ga prepeljali po kanalu Renamajna in nato naprej po Donavi do Linza.

Tržaški krogi gledajo ta preobrat s skrbjo in nezadovoljstvom, posebno še ker je uvoz ERP dobav za Avstrijo, zlasti masovnega blaga, padel že lani na 6,08 milijonov ton v primeri s 7,14 milijoni ton iz l. 1949. V teh podatkih so vključeni tudi železniški prevozi. S tem je padel tudi delež Trsta glede količine povratnega prevoza od dveh tretjin na eno polovico celotne tonaže.

Nemški ministrski odbor je odobril nakup blaga v inozemstvu za 3,5 milijona mark; iz Jugoslavije bodo uvozili ko. nopoljo in srebro, iz Brazilije ricinovo olje in kože, iz Španije pa olivno olje.

Vsak dan žanjemo pšenico

LETOSNJI PRIDELEK ŽITA V ZDA, ARGENTINI IN KANADI

Po izjavah predstavnikov poljedelskega ministrstva v ZDA bodo ameriške zaloge žita zadostovale za domačo potrošnjo in za izvoz, kljub temu, da bo letošnja zimska žetev pšenice najslabša po letu 1943. Cenijo jo na 238.769.000 hl, to je okoli 9% manj kot lani. Proizvodnja pšenice bo manjša zaradi neugodnega vremena in rastlinskih škodljivcev.

Ameriške pomladanske žetve še niso ocenili; če bo pridelek običajen, bo 108.150.000 hl pomladanske pšenice skupno z lanskimi presežki žetve zadostovalo za potrošnjo v letu 1951-52, ki znaša 590 milijonov hl.

Po kritju domačih potreb bo ostalo za izvoz in kot presežek okoli 234 milijonov hl, in ZDA bodo do 30. junija 1952 izvozile nad 122 milijonov hl pšenice. Ta količina presega za 14 milijonov hl letošnji ameriški izvoz pšenice v okviru mednarodnega žitnega sporazuma. Zadevne obveznosti za tekoče leto so ZDA izpolnile.

MAJHEN PRIDELEK BOMBAZA V ZDA

Po dosedajšnjih podatkih je letošnji pridelek bombaža v ZDA četrti najmanjši z vladnih 25 letih. Vzroke je treba iskati v zmanjšanju posejane površine, neugodnem vremenu med rastjo in opustošenju bombažnih nasadov od strani hroščev.

Vrednost letošnjega ameriškega pridelka bombaža ki znaša nad 10 milijonov bal (1 bal = 27 kg), cenijo na 2 milijardi 355,5 milijona dolarjev. Leto 1949 pa so pridelali nad 16 milijonov bal, v vrednosti 2 milijard 600 milijonov dolarjev. Kljub temu so povečale ZDA izvozni kontingent za 200.000 bal na skupno 4,2 mil. bal. Lani posejana površina je bila najmanjša po letu 1884; po 1. juliju so pridelovalci bombaža opustili 4,4% nasadov.

Proizvodnja anglo-egiptovskega bombaža se je dvignila od 4.000 bal v letu 1949 na 64.200 bal v l. 1950. Cena na ameriškem trgu za očiščen bombaž znaša letos 33% več kot 1949, cena bombažnemu semenu pa se je dvignila za celih 99%.

Izgledi za žetev drugih pridelkov so boljši; tako n. pr. cenijo letošnji pridelek rži na 8 milijonov hl. Tudi pridelek krompirja bo večji od lanskega.

Nasprotno pa poročajo iz Argentine, da bo tamkaj žetev zimske pšenice in ostalih žit ugodna. Kljub velikemu povpraševanju in nakupom za inozemstvo je cena pšenici padla, medtem ko so se dvignile cene koruzi za 20, ovsu za 13 in rži za 12 cent'osovov.

Po poročilih kanadskega urada za pšenico je Kanada glede na mednarodni dogovor o dobavah žita v zastanku za skoro 1 milijon ton pšenice. Do sedaj je prodala Kanada 5,06 milijonov ton pšenice. Zastanek v izvozu je treba pripisati velikemu pomanjkanju prevoznih sredstev, zlasti železnice.

Vel. Britanija je prejela do sedaj 3,06 milijonov ton kanadske pšenice, kar odgovarja ¾ dobav, ki jih je Kanada dolžna izvesti. Z ostalo pšenico se je preskrbela Anglija v Avstraliji, ki pa trenutno nima velikih zalog.

Leta 1950 so izdelali v ZDA 65.000 prikolic za tovorne avtomobile; (leta 1949 samo 33.000) in 1.903.000 koles.

125.000 TON SLADKORJA bo izvozila Francija v Zahodno Nemčijo.

M. Šcab Soave

Ul. S. Giusto 16 - Tel. 93609

PROJEKTIRANJE IN MONTAŽA CENTRALNIH KURJAV, VODOVODNIH INŠTALACIJ TER KLEPARSTVA

Kličite našo telefonsko številko, da Vas obišče naš strokovnjak za toplotne naprave in centralne kurjave ter vam da brezplačne strokovne nasvete

Obiščite

ZAGREBSKI VELESEJEM

15. - 30. SEPTEMBRA 1951

EDINI MEDNARODNI VELESEJEM V FLRJ

Na letošnjem ZAGREBSKEM VELESEJMU bodo sodelovali številni proizvajalci in izvozniki, ki bodo svoje blago razstavljali v večjem obsegu kot doslej; tako bo interesom omogočeno na licu mesta zaključiti pogodbe z inozemskimi razstavljalci. Na velesejmu se bodo torej v primeri s preteklimi leti, nudile večje možnosti razvoja in zaključkov trgovskih poslov.

Obiskovalci velesejma bodo imeli 70% popust na železniških in 30% na zračnih progah. Prehodni vizumi se bodo izdajali brezplačno.

Prenotacije naslovite čimprej na upravo Zagrebskega velesejma.

Naročila za oglase v katalogih in za kataloge Zagrebskega velesejma naslovite na »OGLASNI ZAVOD HRVATSKE« — Zagreb — trg Republike 5, a naročila za vpis v seznam razstavljalcev, na upravo Zagrebskega velesejma.

UPRAVA ZAGREBSKEGA VELESEJMA
Zagreb - Savska cesta 25

MEHANIČNA DELAVNICA

ALBINO GOMBAČ

ULICA DELL'AGRO 10 - TRST - TELEFON ŠTEV. 96-130
(VHOD IZ ULICE DELLA TESA)

Najmodernejši tržaški obrat za retifikacijo na strojih »BERCO« — Retifikacija in zrcalno glajenje cilindrov od mikro-motorja do ladijskih motorjev

Retifikacija vsakovrstnih kolenastih gredi, vključno OM 100 HS, Titanus i. t. d.

Priprava za retifikacijo poedinah cilindrih puš. Vlaganje cilindrih puš — Aparat za kontrolo ledote BRINELL — Priprava za varnoteženje kolenastih gredi in transmisij

Retifikacija ventilov — Priprava za struženje glavnih in ojničnih ležajev — Posebna naprava za mehanično struženje ojnica — Hidravlična stiskalnica

ZASTOPSTVO ZA TRST IN GORICO NEPREKOSLJIVIH BATOV FRIGOBOR in SUPERFRIGOBOR

Bati ki povečajo tehnični učinek in imajo trojno trajnost

Zastopstvo tovarne »TINELLI« — Predelava »Diesel motorjev s predmešanjem« na »sistem direktnega vbrizganja«

Zastopstvo tovarne »ANGELLINI« — Kromiranje kolenastih gredi na elektro-galvanski podlagi — Trdota od 630 do 900 Brinell — Srednja vzdržljivost 250.000 km — Možnost naknadnega razkromiranja in ponovnega kromiranja brez rabe ponovne retifikacije

Nov civilnopravni postopek za Trst

ni ekonomičen

nes radi vlečejo v nedogled. Pa tudi novi ukaz ZVU ni prinesel v tem oziru kaj prida izboljšanja; zaradi podaljšanja nekaterih rokov, kakor n. pr. za konstituiranje toženca pred sodiščem, smo prej na slabšem. Pri vsej obseznosti svojih 137 členov odpravlja ta ukaz samo nekatere nejasnosti v dotedanjem zakoniku ter spreminja in resda ponekod izboljšuje podrobnosti, a bistvenih novosti v civilni proces in v izvršilni postopek ne prinaša; njegove določbe bodo zanimale predvsem sodnike in odvetnike, ki imajo z zakonom vsak dan opravka, pridobitniki pa bodo našli v njem le malo takega, kar bi jih res zanimalo.

Mislimo, da je temeljita reforma civilnega procesa v duhu današnje dobe nujno potrebna. Cilj pa bi mogla doseči samo, če bi življenjska, če se ne bo čezmerno oklepala okostenele tradicije; zato pa se bodo morale reformirati tudi mnoge določbe državljanškega zakonika procesualnega značaja, zlasti določbe o dokazih, ki so vse prej ko sodobne; in odpraviti bo treba fiskalizem, ki na primer ne dopušča dokaza po listini, ki ni bila prej registrirana. Saj je največkrat tudi v civilni pravdi zaželeno, da se doseže materialna resnica; sodnik pa materialne resnice, tudi kadar je na višku svojih poklicnih dolžnosti, ne more dognati in je s sodbo ugotoviti, če ga veže cela vrsta dokaznih pravil in omejitvev in če mora prav zato soditi tudi proti svojemu osebnemu prepričanju.

PETROLEJSKA RAZISKOVANJA V ITALIJI

Veliki koncerni »American International Fuel« in »Petroleum Co.« v Pittsburghu so raziskali v zadnjem času okoli 10.000 ha zemlje. Raziskovanje terena so izvršili predvsem v pokrajinah Pesaro in Ancona in jih nadaljujejo v smeri proti Forliju.

IZKORISCANJE METANA

Britanski znanstveniki upajo, da bodo mogli kmalu uporabljati metan, ki uhaja iz premogovnikov, za proizvodno silo in da bodo s tem prihranili Vel. Britaniji

ŽVEPLO IŠČEJO Jugoslovanski pirit zelo cenjen

V časih oboroževanja je potreba po žveplu vedno velika. Tako išče svetovni trg tudi danes to surovino. Toča mednarodni odbor za preskrbo žvepla je ugotovila, da bo v tem letu primanjlovo žvepla najmanj za 1 milijon ton. Zato proučuje odbor načine, ki bi obdržali proizvodno žvepla vsaj na sedanjih višini in povečali proizvodnjo pirita, uporabo žveplene kisline in drugih žveplnih spojin.

V zvezi s tem je trgovsko ministrstvo ZDA, ki so največja proizvajalec žvepla, saj odpade nanje 80% svetovne proizvodnje, napovedalo, da bo v prvem tromesečju 1951 izdalo izvozna dovoljenja za 230.000 ton surovega žvepla. Ker Vel. Britanija že od nekdaj uvažata to surovino, je bo prejela največ, in sicer 95.000 ton, nakar sledijo Avstralija z 21.250, Francija z 20.000, Nova Zelandija s 17.500 in Južna Afrika s 14.500 tonami. Za prvih šest mesecev tega leta pa je preračunan ameriški izvoz na 480.000 ton, od katerih bo samo Anglija prejela okoli 200.000 ton.

Kakor je znano, so edino ZDA in Italija, ki proizvajajo večjo količino žvepla, kot ga potrebujejo. Toda tudi v teh dveh državah so se nekateri rudniki že izprali. V tem položaju je dobilo zlasti italijansko žveplo kljub visokim cenam veliki pomen. Pri tem bo Italiji pomagala ERP z okoli 1 milijardo lir za nabavo novih strojev, opremo delavnice, raziskovanja terena in s tem za povečanje italijanske proizvodnje žvepla. Vrh tega bodo začeli obnovljati stare rudnike žvepla, ki že več let niso bili več v obratu. Italijanska vlada sama je predvidela za 9 milijard lir investicij. Sedanja proizvodnja v Siciliji znaša komaj 200 tisoč ton; tamkajšnji rudniki so na površini, ki meri okoli 5000 kv. km.

Zaradi pomanjkanja žvepla je treba računati s predelovanjem pirita, ki predstavlja splošno železa in žvepla. Žveplo je v obliki žveplene kisline in drugih spojin potrebno ne le v oboroževalni industriji, ampak tudi v industriji gumi, umetnih gnojil (superfosfat), celuloze, umetne svile, barv in sploh kemične industrije. Glede na to je nastalo precejšnje povpraševanje po jugoslovanskem piritu. V Jugoslaviji imajo obilo žveplene kisline, ker jo pridobivajo iz domačih surovin, zlasti iz pirita. Izvoz jugoslovanskega pirita se je letos zelo povečal, čeprav ga izvažajo poleg Italije tudi Španija, Norveška in Ciper. Jugoslovanski pridobivanje pirita je že znatno preseglo predvojni obseg.

letno 2 milijona ton premoga. Po dolgotrajnih poskusih so angleški znanstveniki ugotovili, da je mogoče zgraditi plinske turbine na metan, s katerimi bodo proizvajali silo in jo izkoriščali pri kopanju in prevažanju premoga.

PROIZVODNJA UMETNE SVILE

Tekstilni gospodarski urad ZDA poroča, da je dosegla svetovna proizvodnja umetne svile v letu 1950 rekord z 1.575.000 ton, kar je za 29% več kot je bila proizvodnja leta 1949 in za 24% več kot v sedanjem rekordnem letu 1941.

Tudi proizvodnja v ZDA je dosegla v letu 1950 vrhunec s 568.730 tonami; to je 27% več kot leta 1949 in 12% več kot leta 1948.

Ravno te dni je jugoslovanski tisk prinesel vest, da bodo v kratkem začeli graditi električni daljnovod od elektrarne v Kostolcu ob Donavi do velikega rudnika bakra in pirita v Majdanpeku, v vzhodni Srbiji. Tako bo rudnik v celoti izkoristil mehanizacijo, ki jo je pravkar dobil za povečanje proizvodnje. Hkrati bodo povečali proizvodnjo pirita, uporabo žveplene kisline in drugih žveplnih spojin.

Tudi proizvodnja v ZDA je dosegla v letu 1950 vrhunec s 568.730 tonami; to je 27% več kot leta 1949 in 12% več kot leta 1948.

KRIZA V IZVOZU BRAZILSKÉ KAVE

Brazilska vlada je izdala razne navedbe, z namenom, da bi pospešila izvoz kave in zaščitila njene cene. Med temi navedbami je tudi omejevanje dovoza kave v izvozne luke, da ne bi preveliko nakopičevanje kave v izvoznih lukah potisnilo cene navzdol. Zabrzanje se tudi registracija ponudb pod proizvodno vrednostjo kave in povišalo se je dosedanje državno finansiranje kave za 200 kruzajev na vrečo. Do zdaj se je nanašalo to finansiranje na 70% kavnine cene, t. j. največ 900 kruzajev za najfinjšo vrsto, največ 800, 750, 700 in 600 za srednje ter največ 550 kruzajev za najcenejšo vrsto kave.

Brazilski in južnoameriški pridelovalci sploh so zelo vznemirjeni, ker izvoz kave občutno nazaduje. Potrošnja je namreč padla ne le v Evropi, ampak tudi v ZDA, ker imajo potrošniki povsod vedno manj denarja na razpolago za to drago in ne neobhodno potrebno blago. Razen tega je začel čaj delati kavi močno konkurenco. Nastala je ostra borba med čajem in kavo, toda ta borba ni nič drugega, kakor posledica splošnega pomanjkanja denarja.

Velikopotezna propaganda, ki jo so začeli izvajati proizvozniki kave, ne bo mnogo zalegla, ker ne more odpraviti pomanjkanja denarja in slednjega bo moralo neizogibno nastopiti občutno padanje kavnine cene.

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Pomoč delavcem in nameščencem pri gradnji hiš

Zvezna vlada FLRJ je izdala uredb o zidanju stanovanjskih hiš za delavce in uslužbence. Izkazalo se je namreč, da je zidava majhnih hiš ne samo razmeroma cenejša od zidave blokov, temveč da gre tudi hitreje od rok.

Po tej uredbi si delavci in uslužbeni lahko zidajo lastne stanovanjske hiše z enim ali več stanovanji. Posamezen delavec ali uslužbenec pa si lahko zseida hišo z največ dvema stanovanjema.

Tistemu, ki nima lastnega stavbišča, lahko krajevni, okrajni ali mestni odbor dodeli potrebni svet iz sklada splošnega ljudskega premoženja. Upravičeni bo do bil stavbišče v brezplačno uživanje za nedoločen čas, za vloge, rešitve in druge akte v zvezi z zidanjem ne bo plačal nobenih taks in prometnega davka. Isto tako bo prost plačila dohodnine od dohodkov hiše za 30 let. S prenosom lastninske pravice na hiši se prenese tudi pravica uživanja sveta.

Graditeljem bo dala denarna sredstva za zidanje državnih investicijska banka, ali komunalna banka v obliki dolgoročnega posojila.

Ce želi lastnik odtujiti hišo ali stanovanje, ki jih je sezidal ob pogojih te uredbe, imajo predkupno pravico delavci in uslužbeni istega podjetja, urada ali zavoda, pri katerem je bil graditelj zaposlen takrat, ki je dobil gradbeno dovoljenje. Da se omejitosti vsaka spekulacija, prodajna cena hiše ali stanovanja, ne sme presegati njune vrednosti ob času prodaje.

Tudi že obstoječe, vendar največ dvo-stanovanjske stavbe, ki so danes last splošne ljudske imovine, preidejo lahko v osebo last delavcev in nameščencev, ki imajo pravico do zidave lastne stanovanjske hiše. Delavci in uslužbeni, ki so že lastniki stanovanjske hiše oziroma stanovanja v kraju svoje zaposlitve in prebivališča, ne morejo izkoristiti dobro-te uredbe.

Zasedanje mednarodne turistične zveze v Jugoslaviji

Dne 6. maja t. l. so prispeli v Opatijo člani Izvršnega odbora Mednarodne turistične zveze, ki so zastopali države: ZDA, Anglijo, Avstralijo, Švico, Belgijo, Francijo, Dansko, Italijo, Luksemburg, Izrael, Maroko, Južno Rodezijo in Jugoslavijo. Drugi dan so se delegati odpe-ljali v Crikvenico, od tam pa s parnikom v Dubrovnik.

Med vožnjo je bilo na parniku 21. za-se-danje Zveze, na ka-erem so obravna-vali dosedanje delo organizacije za po-speševanje turizma, vprašanje o posebnih taksi v turističnem prometu, ki bi dala sredstva za zaščito zgodovinskih spom-nikov in za vzdrževanje muzejev. Dele-gati so tudi sklenili, da bo Zveza orga-nizirala v letošnjem juniju v Bruslju mednarodni teden dokumentarne turis-tičnega filma. Filmi bodo ocenjeni in najboljši bodo prejeli nagrade.

Delegati so potovali iz Dubrovnika na Cetinje, Titograd in končno v Beograd, kjer so imeli na Avai svojo zadnjo sejo. Nekateri gostje so še obiskali Slovenijo in si ogledali Bled in Postojno. Delegati so poudarili velike možnosti razvoja tu-rizma v Jugoslaviji.

Obmejni promet med Jugoslavijo in Italijo

V marcu t. l. je bil krajevni obmejni promet v Gorici, kakor ga predvideva ne-davni jugoslovansko-italijanski spora-zum, še dokaj živahen. Vrednost iz Jugo-slavije uvoženega blaga znaša 10.542.000 lir. Predvsem je bilo: presno maslo, vprež-ni konji, drva, parketi, akacijevi drogi, volovski parklji in dr. Iz Italije pa je bi-lo izvoženega blaga za 13.467.210 lir. V glavnem mehanično orodje, fotografski, biološki, zdravniški in električni ma-terial, stroji in dr.

Z 31. marcem 1951 je znašal poseben kompenzacijski račun: jugoslovanske do-bave 345.591.000.280, italijanski izvoz pa 305.682.350 lir.

Med tem je bilo treba urediti vpraša-nje nekaterih plačilnih razlik v cenah le-sa in rešiti predlog Italije za povečanje izmenjalne kvote blaga kot goriva, bakra, svinca, litnega železa itd. Zaradi tega je obmejni promet v aprilu t. l. nekoliko pa-del, kar je seveda Gorica občutila. Na italijanski strani je tudi splošna želja, da bi poleg prehoda pri Rdeči hiši odprli več prehodov za obmejni blagovni promet med Jugoslavijo in Italijo.

Avtopodjetje STAR d. d. - Trst, Ulica Moreri 7, tel. 56-08 - Rojan - Avtobusna postaja Trst - Biljetermica št. 3, tel. 51-25

Avtobusna proga TRST-PIRAN - Vozni red veljaven od 15. aprila 1951										
Cena vožnji	Nedelje in prazniki	Delovni dnevi	Delovni dnevi	Km.	Postajališča	Km.	Delovni dnevi	Delovni dnevi	Nedelje in prazniki	Cena vožnji
—	8.—	21.—	13.—	20.—	—	43	8.—	19.—	7.—	19.30
80.—	8.30	21.30	13.30	20.30	Trst	28	7.15	18.15	6.15	18.45
115.—	9.05	22.05	14.15	21.—	Škofije	22	6.50	17.50	5.50	18.20
155.—	9.15	22.15	14.25	21.15	Koper	21	6.30	17.30	5.30	18.—
185.—	9.25	22.25	14.35	21.25	Zola	15	6.20	17.20	5.20	17.50
210.—	9.35	22.35	14.45	21.35	Strunjan	9	6.10	17.10	5.10	17.40
235.—	9.45	22.45	15.—	21.45	Portorož	5	6.—	17.—	5.—	17.30
					Piran	—				

Tako so odpotovali pred dnevi pred-stavniki goriske trgovske zbornice v Po-stojno, kjer so se sestali z delegacijo mi-nistrstva za zunanjo trgovino LR Slove-nije, ki jo je vodil dr. Boris Puc. Spre-jeli so nove sezname uvoznega in izvoz-nega blaga, rešili zadevo popravila Jugo-slovanskih tovornih avtomobilov v Gori-ci, zlasti pa so si bili edini v tem, da j-treba medsebojno izmenjavo blaga kar najbolj poenostiti. O sklepih, sprejetih na tej konferenci, bo seveda odločalo še mi-nistrstvo za zunanjo trgovino LR Slove-nije.

TEKSTILNI KOMBINAT V TETOVEM IN ZELEZARNA V SISKU POVEČANA

V bližini Tetova, v Makedoniji so že leta 1949 začeli graditi tekstilni kombi-nat. Sedaj je montiranih 6 strojev za su-kanje tako imenovanih selfaktorjev, ko bo pa predlinica docela opremljena, bo ime-la 24 takih strojev z 10.000 vreteni.

V predlinici je te dni začela polniska proizvodnja volnene preje; prve količi-ne bodo poslali italincem v Makedoniji in Srbiji in izdelki tovarne so prav do-bri. Sedaj izdelujejo debelejšo prejo za težko volneno blago in za pletenine.

Poleg kombinata za predelavo volne v Tetovem pa je Jugoslavija začela že lani graditi podobni kombinat v Sanici pri Sanskem mostu v Bosni, ki bo zgra-jen prihodnje leto in bo služil predvsem za predelavo močnih volnenih tkanin. Po dosedanjem načrtu bo zmogljivost te-ga kombinata okrog 15.000 vreten.

V toku je nadalje graditev velike že-lezarne v Sisku, ki bo poleg metalur-škega kombinata v Zenici največji indu-strijski objekt v Jugoslaviji. Obva nova moderna plavža, zgrajena brez tuje po-moči, že redno obratujeta poleg starega manjšega plavža. Zgradili bodo še je-karno in obsežno valjarno brezvišnih cevi ter vse, kar spada zraven. Za le-tošnja investicijska dela je določenih 610 milijonov din, za kapitalno zgraditev 500 in za gradnjo stanovanj 110 milijonov dinarjev.

BAR BO POSTAL UVOZNA IN UVOZNA LUKA

Letos so se začela obsežna dela v črno-gorski luk Baru. Ko bo čez leta zgra-jena jadranska proga, bo postal Bar glav-na uvozna in izvozna luka Črne gore, Sr-bije in Makedonije. Pristaniške naprave v barski luk si Nemci ob umiku l. 1944 popolnoma porušili. Še letos bodo luko u-sposobili, tako da bodo lahko pristajale tu-di oceanske ladje. Večja investicijska dela pa se bodo začela prihodnje leto.

Nova petrolejska čistilnica v Libanonu

Proizvoznica saudskega petroleja in stanje perzijskega petrolejskega vprašanja

Po poročilih iz Bejruta je ameriška vla-da odobrila načrt za zgraditev nove ve-likie čistilnice za mineralno olje v vred-nosti 165 milijonov dolarjev. Lastnica podjetja bo skupina arabsko-ameriških industrijev. S tem bodo napravile ZDA korak naprej za doseg premoči pri proizvodnji petroleja v saudski Arabi-du. V ta namen so ZDA odobrile, da je treba z vsi najnostjo odposlati jeklo in ostali material, potreben za zgraditev novega objekta.

Po istih vesteh je libanonska vlada odobrila načrt za zgraditev navedene čistilnice, ki bo stala v bližini Sidona, v južnem predelu Libanona. Njena proiz-vodna storilnost bo dosegla dnevno 170 tisoč sodov.

Pomen nove čistilnice je tudi v tem, ker se bo izvažal iz nje petrolej po Sredozem-skem morju, tako da se izogne prevozu skozi Sueški prekop, ali pa okoli Južne Afrike.

V zvezi s tem navajajo statistike, da je proizvodnja petroleja v saudski Arabi-ji v marcu tega leta dosegla 2.800.000 ton, s čimer je presegla proizvodnjo iz fe-bruarja tega leta za 300.000 ton, oziroma za 1 milijon ton proizvodnjo iz marca preteklega leta. V prvem četrtrletju tega leta je znašala v saudski Arabiji celotna proizvodnja petroleja 7.800.000 ton na-sproti 5.700.000 tonam v istem razdobju lani.

Glede na spor družbe Anglo-Iranian v Perziji bodo petrolejske družbe v ostalih delih Bližnjega vzhoda skušale še povečati dosedanje proizvodnje. Spor med Anglijo in perzijsko vlado se trenutno ni premak-nil z mesta. V tem pogledu je zanimivo stališče angleškega gospodarskega lista »Economist«, ki priporoča angleški vladi čimprejšji sklenitev sporazuma. List na-vađa, da ima perzijska vlada nedvomno pravico do perzijskih petrolejskih vre-levcev, čeprav ne bo mogla sama vzdrževati

Finančni in gospodarski položaj Italije

Pred dnevi je italijanski zakladni mi-nister Pella predložil proračun svojega resora in podal splošno poročilo o finanč-nem in gospodarskem položaju Italije. V glavnem je dejal, da so v prihodnjem pra-računskem letu 1951-52 predvideni izdatki na 1824 milijard in dohodki na 1455 mi-lijard, tako da znaša primanjkljaj 369 mi-lijard lir.

Minister Pella je opravičeval to stanje z izdatki za obrambo (250 milijard), da-lje, da gre 50% rednih državnih dohodkov v znesku 611,8 milijarde lir samo za plače nameščencev; navajal je tudi nakup dragih surovin in podražitev drugega uvo-ženega blaga. Objubil je investicije v poljedelskem sektorju in v gospodarsko ugodnih industrijah ter pospeševanje zu-nanje trgovine. Odklonil pa je povečanje denarnega obkopa.

Da se izogne inflaciji, bo morala vsek-a-žor poseči po klasičnih sredstvih: poveča-nju proizvodnje, nadzorstvu cen in zalog blaga, povišanju davkov in nadzorstvu kreditov. V zadnjih letih je Italija krila primanjkljaje z najetiimi posojili; to je pač enostavna finančna politika, ki pa ima tudi svoje slabe strani.

Minister Pella upa, da bo z izvedbo o-borožitvenega načrta in investicijami, do-segel večjo zaposlitev, povečal potrošnjo in s tem izboljšal notranji trg. Seveda bo hkrati zaradi večjega povpraševanja do-brin in pomanjkanja surovin obremenil trgovinsko bilanco.

Tako vidimo, da Italija pri vsej ogrom-ni pomoči, ki jo je prejela od ZDA od je-seni 1943 — takoj po sklenitvi premirja — dalje tekoč rine s svojim gospodarstvom. Navajamo samo primer krize, ki jo pre-življa njena mehanična industrija. Kaj bi bilo z Italijo, če ne bi prejemale ame-riških podpor?!

tehnolčne

DVOZARISCA OČALA

Pred kratkim so v ZDA izpopolnili nov tip dvozarisčnih očal, s katerimi ne bo več potrebno gledati skozi vrhnji del stekel pri pogledu v daljavo in po-vesti pogled pri branju. Nova očala imajo namreč leče, ki se dajo zavrteti v okvirjih, tako da je mogoče uravna-ti stekla za gledanje v daljavo in za branje.

PLASTICNE SNOVI NADOMESČAJO REDKE KOVINE

V ZDA vedno bolj uporabljajo pla-stične snovi in s tem nadomeščajo ko-vine, ki primanjkujejo na trgu v tej dobi. Po izjavi ravnatelja raziskoval-nega oddelka družbe za gumij uporaba-jo nove plastične snovi, ki so zelo odporne in ne rjavijo, v precejšnji me-ri že pri izdelovanju točnega materia-la. Nov izdelek ima tudi to posebno-t, da ni vnetljiv, zaradi česar ga zelo ra-di uporabljajo pri izdelovanju bomb-nih in trgovskih letal.

Plastični material je nadalje upo-rabljen za izdelovanje cevi, strojnega zobjarja, raznih delov televizijskih upa-ratov in predvsem pri napravah za precejanje, kjer nadomešča baker, ki se zaradi vpliva nekaterih kemičnih sestavin naglo kvari.

NOVA CUDEZNA TKANINA »VIRAKEL«

Vedno večja uporaba umetnih tkanin i povzročila v ameriški tekstilni

tako kompliciranega obrata. »Economist« je mnenja, naj bi Perzija ustanovila no-vo, docela perzijsko družbo, ki bo imela izključno pravico do črpanja petroleja, sesalnih naprav in petrolejskih vodov. Ta družba naj bi nato prodajala surovi pe-trolej »Anglo-Iranian Oil« družbi, ki bi petrolej čistila in nadalje predelovala. Do-seďanje podjetje bi za odkup koncesije, industrijskih naprav in vseh ostalih aktiv prejemale od novoustanovljene družbe večje odstotke petrolejskih dobav brez-plačno, medtem ko bi ostalo količino pe-troleja plačala v gotovini, potrebni za vzdrževanje podjetja in izvedbo novih na-prav.

Iz Abadana, središča perzijskih vrelcev, še poročajo, da je v zadnjem času, odkar je nastal spor, dosegla proizvodnja okoli 4,5 milijona galonov, kar predstavlja 25% normalne proizvodnje. Temu se ne more-mo čuditi, če pomislimo, da dela od pr-votnih 28.000 delavcev danes komaj 7000 ljudi.

Italijanski rižni trg

Stanje rižnega trga v Italiji se je gle-de na ugoden odkup izboljšalo. Po po-datkih državnega kontrolnega urada za riž so se rižne zaloge z zadnjim mar-cem t. l. zmanjšale za 1 milijon stov-tov v primeri s preteklim letom. Od vsega lanskega pridelka, ki so ga ce-nili na 6,5 milijona stotov, je bilo zad-nje dni marca t. l. bodisi v Italiji sami bodisi v inozemstvu prodanega 95 odstotkov. Lani so znašale zaloge ob istem času še 54% in v letu 1938, ki ga smatrajo v Italiji za normalno le-to, pa so do zadnjih dni marca pro-dali 57% riža. Izboljšanje tega stanja je treba pripisati v glavnem poveča-nju izvoza, ki bi pa bil še večji, če ga ne bi bili svetovni dogodki omeji-li.

Po vsem tem smatrajo italijanski go-spodarski krogi rižno letino 1950 v pri-meri s slabšimi letinami v preteklih le-tih za ugodno. Tudi letošnja letina ima do sedaj ugodne izglede.

Državni kontrolni urad za riž, ki sistematsko pospešuje propagando za čim večjo potrošnjo riža med domačim prebivalstvom, izvaja tole politiko: od proizvajalcev nakupi celotni pridelek, ki se spravi v skladišča; proizvajal-cem daje med gospodarskim letom predumje, zlasti pa nadzira vso izvoz-no trgovino riža. S tem je Italija do-segla stabilizacijo cen, ki olajšujejo tr-govsko poslovanje in izravnavajo razne motnje, ki tu in tam nastanejo v ita-lijanskem rižnem sektorju zaradi kon-kurence.

Podražitev bencina. Dne 1. aprila se bo bencin v Zahodni Nemčiji podražil od 0,65 na 0,68 DM, nafta za Dieslove motorje pa od 0,45 na 0,49 DM.

industriji velike spremembe. Med no-vimi izdelki je »virakel«, zmes iz 45% čiste volne in 55% dakrona, novega umetnega vlakna. Iz tkanih tkanin iz-delujejo moške in ženske obleke.

Novi izdelek je mogoče boljše pre-delovati kot vsako drugo tkanino; poletne obleke iz virakla so hladnejše in lažje, se manj mečkajo in tudi manj obrabljajo kot obleke iz katere koli druge umetne tkanine ter tehtajo 285 gramov.

Važna novost v tekstilni industriji je tudi nov postopek »astazenu« s ka-terim kemično predelujejo bombuž in umetno svilo, da postaneta podobna volni.

Gumijast transportni trak s težo 122 ton prevozi 300 ton premoga v eni uri po podzemnem jašku od čistilnice premoga do nakladalne postaje. Tuk-šen transportni trak imenujejo Ameri-čani.

KROMPIR ODPOREN PROTI RJI IN PERONOSPORI

Na kmetijski poskusni postaji v Bolt-sville, v ameriški državi Maryland je strokovnjakom uspelo, da so selekci-onirali novo vrsto krompirja, ki je od-porna proti peronospori in proti rji. Novi krompir, ki ga imenujejo »chero-kee«, ima gomolj jajčaste oblike in da odlični pridelek, zlasti če so ga sadili v dobro pognojeno zemljo.

DDT, znanega sredstva za pobijanje mrčesa in bacilov je premalno na razpolago v primeri z naraščanjem potre-b, ugotovljaja Vseameriški zdravstve-ni urad. ZDA, ki proizvajajo 75% svetovne proizvodnje DDT, ne morejo več zadostiti povpraševanju iz ino-zemstva.

Gospodarska okrepitev Japonske

Iz krogov ameriškega trgovinskega ministrstva zvemo, da je japonsko go-spodarstvo v l. 1950 precej napredova-lo. Tako je industrijski produktivni in-deks že dosegel povprečno stanje iz le-ta 1932-36. Izvoz blaga na trge, ki jih je Japonska izgubila zaradi zadnje voj-ne, in stalno povpraševanje po japo-nskih izdelkih so povečali vrednost iz-voza od 310,6 milijona dolarjev v l. 1949 na 820,2 milijona dolarjev v l. 1950.

Gospodarski razmah, ki je bil že v prvih sedmih mesecih lanskega leta zelo velik, se je še povečal po izbruhu korejske vojne. Na industrijskem sek-torju so bili doseženi naravnotni rekordi; tako se je dvignila proizvodnja že-leza, jekla, tkanin, kemičnih izdelkov, cementa, kovin, rud, premoga in dr. Le proizvodnja strojev in surove svile je nekoliko nazadovala.

Po vrednosti je znašala japonska zu-nanja trgovina lani 1778,8 milijona do-larjev, kar pomeni povišek za 364,3 milijona dol. nasproti letu 1949. Uvoz je znašal 958,6 milijona dol. (+ 6%) izvoz 820,2 mil. dol. (+ 60%). Trgo-vinski promet Japonske se je zlasti povečal z latinsko Ameriko, Avstralijo,

Med 6. in 21. majem se je promet v tr-žaškem pristanišču razvijal takole:

TRZASKE IN ITALIJANSKE LADJE

»Stromboli« je priplula iz Vancouvera s 1065 t raznega blaga; tja se je vrnila z raznim blagom. »Anna Maria« je prispela iz Genove s 35 t raznega blaga, vrnila se je v Genovo z raznim blagom. Iz Man-fredonije je priplula »Silenos« prazna; na-tovorjena z lesom je odplula v Aleksan-drijo. »Campidoglio« je prispela iz Alek-sandrije z 28 t raznega blaga, odplula je v Bejrut z raznim blagom. Iz Monteca-lmata je »Elba« priplajala 3500 t rud; pra-zna je odplula v Sibenik. »Abbazia« je prispela iz Hajfe s 1465 t raznega blaga; vrnila se je v Hajfo z raznim blagom. Iz Carigrada je »Barletta« priplajala 35 t raznega blaga; tja se je vrnila z raznim blagom. »Montello« je priplula iz New Orleansa s 743 t raznega blaga ter odplu-la v Benetke z raznim blagom. Petrolejska ladja »Indiana« je iz Sidona priplaja-lja 8200 t mineralnega olja; prazna se je vrnila v Sidon. Priplule so »Aldebaran« iz Benetk prazna, »Ugo Fiorelli« iz Be-netk prazna, »Sebastiano Venier« iz Nor-folka s 1300 t premoga, »Nizza« iz Dur-bana s 3900 t raznega blaga, »Carluccia Viola« iz Casablance s 120 t raznega bla-ga, petrolejska ladja »Aurora« iz Tripo-lisa z 10.672 t mineralnega olja, »P. Bot-tiglieri« iz Rio Marine z 2092 t železne rude, »Irmaz« iz Aleksandrije z 202 t raz-nega blaga, »Luia Blessie« iz Rio Mari-ne s 1550 t železne rude, »Speria« iz A-leksandrije z 2 vtomobiloma, »Triton Maris« iz Rio Marine z 2036 t železne ru-de in »Humanitas« iz Norfolka z 9805 t premoga. Odplule so »Modica« v Sibe-nik prazna, »Montrosa« v Malto z raznim blagom, »Janov« v Split prazna, »Chiog-gia« v Aleksandrijo z raznim blagom, »Ortano« v Carigrad z raznim blagom, »Atlant« v La Goulette prazna, »Ro-sario« v Aleksandrijo z lesom, petr. lad-ja »Mantova« v Benetke z motornim ol-jem, »Duino« v Capetown prazna, »Ti-tania« v Aleksandrijo z raznim blagom, »San Giusto« v ZDA prazna, »Ariete« v Tripolis prazna, petr. ladja »Alessan-dria« v Ravenno z motornim oljem, »Ci-clope« v Split prazna, »Bianca Maria« v Falconaro prazna, »Bruciautto« v Manchester z lesom, »Atas« v Reko pra-zna, »Evaristo« v Benetke prazna, petro-lejske ladje: »Bacco« v Ravenno z mot. oljem, »Abissinia« v Ravenno z mot. ol-jem, »Paola« v Benetke z mot. oljem.

AMERISKE LADJE

»Extavia« je priplula iz New Yorka s 199 t raznega blaga; odplula je v ZDA z raznim blagom. Iz Houstona je »Eu-gene Lykes« priplajala 2829 t raznega bla-ga; prazna je odplula v ZDA, »William Patterson« je priplula iz Filadelfije z 9500 t žita; prazna je odplula v Hampton Roads, Iz New Yorka je »T. J. Steven-son« priplajala 4600 t raznega blaga; praz-na se je vrnila v ZDA, »Irene Star« j prispela iz Galvestona z 9900 t prosa, prazna se je vrnila v ZDA. Iz New Yorka je »Elmira Victory« priplula z 2824 t

raznega blaga, odplula je v ZDA prazna. »Reuben Tipton« je priplajala iz New Or-leansa 3100 t raznega blaga; prazna se je vrnila v ZDA, »James H. Price« je pri-plula iz Houstona z 9700 t žita; odplula je v Sidon prazna, Pripluli sta: »Catherine« iz New Yorka z 9700 t žita in »Jesse Ly-kes« iz New Orleansa z 882 t raznega bla-ga. Odplule so: »Evergreen State« v ZDA prazna, »Boy« v Monroville prazna, »Hen-ry Gibbins« v Gibraltar prazna in »Sea Star« v ZDA prazna.

GRSKE LADJE

»Pleias« je priplula iz Benetk prazna, natovorila les in odplula v Calamato. Iz Pireja je »Laconia« priplula prazna; od-plula je natovorjena z lesom v Aleksan-drijo. »Mariela« je prispela iz Pireja praz-na; odplula je v Smirno z lesom, »Flori-na« je priplajala iz Smirne 1400 t kroma in »Ekaterinik« iz Lattakije 240 t raznega blaga. »Pavlos G.« je odplula v Patras z lesom.

JUGOSLOVANSKE LADJE

»Hrvatska« je odplula v Reko z raznim blagom. »Sarajevo« je priplula iz Alek-sandrije s 27 t raznega blaga; tja se je vrnila natovorjena z raznim blagom. »Za-grebe« je prispela z Reke prazna, vkrcala je razno blago in odplula v Aleksandrijo. »Sibenik« je priplula iz Benetk prazna.

Izraelska ladja je priplula iz Benetk prazna; odplula je v Hajfo z raznim blagom in »Comemut« iz Hajfe; tja se je vrnila z raznim blagom. Panamska ladja »Santa Cruz« je priplula iz Benetk praz-na in odplula v Buenos Aires z raznim blagom. Holandska ladja »Odiseus« je prispela iz Amsterdama s 178 t raznega blaga; tja se je vrnila z raznim blagom. Kanadska ladja »World Trotter« je odplu-la v Bono prazna.

NA PROGI FRANCIJA—AVSTRA-LIJA bosta pričeli voziti dve 12.000-tonski ladji francoske družbe Mes-sageries Maritimes.

„GOSPODARSTVO“

izhaja vsako drugo soboto. — Ured-ništvo in uprava: Trst, Ulica Geppa 9. Telefon 89-33. — Cena: Po-samezna številka 20 lir, 10 din. — Na-ročnina: za STO in Italijo letna 400 lir, polletna 200 lir. — Pošt. ček. rač. 11-7084; za Jugoslavijo letna 225 din, pol-letna 130 din. — Ček. rač. pri Komu-nalni banki: ADIT 6-1-90603-7 Ljubljana; za ostalo inozemstvo letna 1 dolar. — Jugoslovanska cona STO-ja: posame-zen izvod din 4.—, letna naročnina din 100.—, polletna naročnina din 50.— Naročnine naj se polagajo v naše do-bro na Center tiska Koper

Cene oglasov: za vsak mm višine v širini enega stolpca 40 lir, 6 din.

Glavni urednik Lojze Berce. Odgovorni urednik Stanislav Oblak. Založnik: Založba »GOSPODARSTVA«. Tiskarna Založništva tržaškega tiska.

SLOVENIJAVINO - LJUBLJANA

Izvoz belih in rdečih vin:

TERAN - MERLOT - GABERNET - VIPAVSKO BELO - BRIŠKO VINO ter ŠTAJERSKIH KVALITETNIH VIN

Obiščite Tržaški velesejem od 24. 6. do 8. 7., kjer se boste prepirčali o naši kvaliteti

P. O. B.: 145

Telefon: 22-18, 21-71

Telegrami: Vinoexport, Ljubljana

Izvozno podjetje: «SLOVENIJAVINO» Ljubljana

SLOVENIJALES

PODJETJE ZA IZVOZ LESA IN LESNIH PROIZVODOV

LJUBLJANA: Poštni predal 74

Brzjovav: Slovenijales, Ljubljana

Telefon: Ljubljana 25-63

Naše proizvode si boste ogledali na velesejmu v Trstu, ki bo od 24. junija do 8. julija 1951

Nobena istrska vas v coni A se ne nahaja v tako težkem gospodarskem položaju kakor Prebened. Prebeneško zemljo je meja med obema conama prerezala tako nesrečno, da leži približno 1/3 nje v coni B, potem ko so ostali v tej coni skoraj vsi pašniki in vse senožeti in mnogo gozda. To pa ne ni najhujše, saj se nahajajo v ta-keem položaju več ali manj tudi vse ostale obmejne vaši angloameriške co-ne. Največjo škodo trpijo prebeneški kmetje zaradi tega, ker leži njih zem-lja na zelo veliki strmini in ker jim je meja odrezala pot, katere veže Pre-bened s prodaj ležiščini njivami, se-nožeti in pašniki. Meja je namreč po-stavljena na poti prav tik pod vasjo. Kaj to pomeni, bo čitatelju jasno, ako mu povemo, da je nekaterim kmetom meja razpolovila njihovo zemljišče in da se edini blok, kjer je prebeneškim dovolastnikom dovoljeno preha-tati čez mejo, nahaja na osipski ce-siti, v dolini pod Mačkovičmi. Na me-ji, ki je na omejenji poti pod vasjo, pa ni bloka in je vsaki tega prehod brezpogojno prepovedan. Kmet, ki

PREBENEG NUJNO

ima svojo zemljo v koprski coni, mo-ra torej hoditi navzdol v dolino pod Mačk

TRŽNI PREGLED

Trg s poljedelskimi pridelki in živilih sploh je miren. Kupčij je malo in se sklepajo le za majhne količine blaga za sprotno rabo. Trgovci ne kopičijo zalogo; tisti, ki so si jih v preteklih mesecih pripravili, se jih želijo znebiti. Z druge strani proizvajalci ne silijo s ponudbo na trg; upajo namreč, da se bodo cene dvignile, ker se zaradi neugodnih vremenskih prilik zadnjega meseca ne obeta prav dobra letina. Vedno bolj se čuti pomanjkanje tekočega denarja v trgovskih krogih.

Na trgu s pšenico ni nobenih sprememb. Povpraševanje je pičilo. Tudi za koruzo je malo zanimanja; po njej povprašujejo skoraj izključno prašičerjci. Riž je pridobil nekaj točk na ceni. Povpraševanje po živini za zakol in prašičih je nekoliko živahnije. Telata so se za malenkost podražila. Cene krmi so ustajale; predvidevajo dobro letino po količini le za kakovosti je še vprašanje; odvisno je pač od tega kako se bodo razvijale vremenske prilike. Cene masla rahlo napredujejo. Povpraševanje po siru je majhno. Tudi trg oljnih olja ni razgiban; cene so malenkostno nazadovale.

ZITARICE

Padova: pšenica fina 6.800-6.900, dobra 6.700-6.800; koruza 7.100-7.200, koruza rumena suha 6.500-6.600; ožnkvan- tin 6.500-6.750, bela suha 6.300-6.400. Yellow Corn 6.050-6.100, oves 4.200 do 4.300; pšenična moka 00 8.900-9.050, 0 8.350-8.450, 1 8.050-8.100, 2 7.850-7.900; pšenični zdrob 0 10.100-10.200, 1 10.100 do 10.100; pšenični otrobi 3.500-3.600; koruzna moka 7.200-7.300; koruzni otrobi 3.800-3.900.

Reggio Emilia: pšenica dobra 6.800 do 6.900; koruza 6.700-6.800; inozemska koruza 6.400-6.500; oves 4.400-4.500; riž običajen 9.500-9.700, srednje kakovosti 12.500-16.500, fin 16.500-16.700, najfinejši 17.200-17.300.

ZIVINA

Rovigo: volji za zakol I 300—320; krave 300—320; bikli 280—300; junci 300—330; teleta 470—500. Voli za delo 280—320; junci 300—320; krave 280—320; prašički za rejo 750—850; prašiči za zakol 390—410; suhi 390—410; piščanci 700—750; kokoši 580—600; par golobov 400—450; zajci 240—280; gosi 280—300, race 320—350; purani 530—550; faraoni 700—750.

Modena: teliki 370—430; teleta 470—540; junci do 1 leta starosti 280—320, nad 1 leto starosti 310—350; volji nad 4 leta I 340—360, II 270—310; krave nad 4 leta stare I 240—280, II 210—320; volji in krave slabše kakovosti 170—190; bikli 310—350; prašički do 20 kg 690—720, nad 20 kg 630—670; prašiči suhi 30—50 kg 500—550, 50—100 kg 470—500, 100—120 kg 405—415, 120—150 kg 415—425, nad 150 kg 425—435.

OLJA

Firenze: (cene veljajo za kg fco proizvajalec): oljivo olje fino do 1 stop, kisl. 480—485, do 1,5 kisl. 470—480, do 2,5 stop. 460—470, do 4 s'op. kisl. 450—460, dvakrat rafinirano A 500—510, B 470—475; semensko olje 430—440; olje iz zemeljskih lešnikov 450—455.

Reggio Emilia: cene za kg fco skladišče grostista: oljivo olje ekstra 560—580, fino 540—550; običajno 510—520; dvakrat rafinirano A 510—520, B 490—500; semensko olje I 460—470.

Trbiž: cene za stop fco, skladišče grostista: oljivo olje navadno 50—51.000 lir, fino 53.500—54.000, ekstra 55—56.000; semensko olje I 44—45.000 lir.

MLECNI IZDELKI

Lodi: čajno maslo 780—800, lombardsko 740—750, emilijško 730—740; reggianški sir majski proizvod, 1948 870—930, proizvod, 1949 510—540, emmenthal 470—510, sbrinz 500—510, provolone 360—390; gorgonzola svež 210—220, star 380—400.

Milan: (cene veljajo za kg fco proizvajalec): lombardsko maslo 750—760, emilijško maslo 740—750; čajno maslo 790—800; reggianški sir proizvod, 1949 610—680, proizvod, 1950 490—540; sir domače proizvod, 310—340; sbrinz svež 390—410; emmenthal svež 410—440; provolone svež 340—360; gorgonzola svež 220—240.

VINA

Milan: (cene za hl s'op, fco postaja Milan): Piemonte 10—10,5 s'op. 450—470, 11—12 stop. 480—510; Barbera 540—610; Mantovano 420—440; Valpolicella 560—580; Reggiano 9—10 stop. 430—450; Bardolino 560—580; Sansevero 460—470; Squinzano 450—460.

Firenze: (cene za stop fco klet proizvodjalca): navadna vina 9—10 stop. proizvod, 1950 3800—4200, 10—11 stop. 4200—4500, 11—12 stop. 4500—5500, nad 12 stop. 5500—6000; dezertina vina 11—12 stop. proizvod, 1950 5000—5500, 12—13 stop. 5500—6300, nad 13 stop. 6300—6800; klasična dezertina vina proizvod, 1950 12—13 s'op. 6000—6500, nad 13 s'op. 6500—7000.

KAVA IN KAKAO

Trst: kava Rio VII 57,05 dol. za 50 kg cif (407/6 šilingov), Rio V 57,95 dolarja (414 šil.), Rio III 58,80 dolarja (420 šil.), Santos eks'ra I 464 šil. cif Trst, Bali Robusta 10% črne 326 šil. cwt cif; Uganda prana in očistena 385 šil. cwt cif, Moka Hodeidah I 460 šil., Harar 460 šil., Gima 430 cwt cif; Kostariška Strictly 64 dol. za 50 kg fco, Puerto Limon; Salvador 58 dol. fob obala Pacifica, Equador ekstra Superior 52 dol. fob Guayaquil. Kvotacije kakaa so naslednje: Accra za junij—avgust 317/6 šil. zt. 50 kg cif

Trst: Bahia Superior 310 šil. fob, S. Trinidad 355 dol. fob dobava za junij—julij, Granada 350 dol. fob, Equador Superior Summer Chriba, 47,5 dol. za 50 kg cif Trst za maj—junij. Ocarinjen kakao: Accra v zrnju 920 lir za kg sladistič grostista, druge vrste 900 lir; holandski proizvod v prahu 1080 lir za kg.

Milan: (cene fco skladišče grostista za surovo kavo): Kolumbia Medellin 1480—1520, Equador Superior 1280—1320, Santos ekstra 1410—1430, Bahia Superior 1350—1370; Rio 3—4 New York 1240—1270, Haiti 1350—1380, Salvador Superior 1450—1490, San Domingo prana 1460—1480, Kostariška 1500—1550, Venezuela prana 1480—1500; Moka Sanani 1420—1440, Moka Hodeidah 1400—1420, Moka Harar 1470—1590, Moka Sidon in Gimma 1280—1330.

LES

Trst: Položaj na tem tržišču prinašamo v posebnem članku.

Padova: Jelka: tramovi tesani u. Trst: 4—6 m, sekcija 9/9 do 19/21 12—13.000 lir,

tramovi u. Trst nad 7 m kakršne koli sekcije 13.500—14.500, konične deske 20—60 mm debeline, nad 16 cm širine, 4 m dolžine I sort. netto 38.000—40.000, II sort. 29—31.000, III sort. 21—22.000; **macenove** konične deske 20—60 mm deb, nad 16 cm šir. 4 m dolžine I in II sort. 38—40.000, III sort. 21—22.000; **slavonske** parjene bukove deske (ocarinjene meja) I in II sort. 52—54.000; domače parjene bukove deske 38.000—39.500, surove bukove deske mešana 24—26.000, slavonske **hrastove** deske (ocarinjene meja) I in II sort. 68—70.000.

Bolcan: cene fco vagon za žagano in tesano blago, fco žaga za debela: **Jelka:** žagana debela dolžina 4 m, premer nad 20 cm 14—16.000 kub. m, tombante 23—25.000, deske I sort. 36.000, II sort. 26—28.000, III 20—23.000, IV 15—18.000, pod mero 20—22.000, tesani tramovi u. Trst: 11.500—12.500; **macesen** žagana debela dolž. 4 m, premer nad 20 cm, 16—19.000; deske I sort. 40—42.000, II sort. 34—36.000, III sort. 26—28.000, IV 19—23.000, pod mero 24—27.000; borova žagana debela 15—17.000.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO

Pšenica (stot. dol. za bušel)	252	242 ¹ / ₂	235 ¹ / ₄
Koruza „ „ „ „	181 ¹ / ₂	177 ¹ / ₂	170 ¹ / ₄

NEW YORK

Baker (stot. dol. za funt)	24.62	24.62	24.62
Cin „ „ „ „	142.—	142.—	139.—
Svinec „ „ „ „	17.—	17.—	17.—
Cink „ „ „ „	17.50	17.50	17.50
Aluminij „ „ „ „	19.—	19.—	19.—
Nikelj „ „ „ „	50.50	50.50	50.50
Krom (dol. za tono)	49.—	50.—	50.—
Z. srebro dol. za steklenico	218.—	217.—	210.—

LONDON

Baker (i. šter. za d. tono)	210.—	210.—	210.—
Cink „ „ „ „	160.—	160.—	160.—
Svinec „ „ „ „	160.—	160.—	160.—

ALEKSANDRIJA

Bombaž „Karnak“ I. (v. talerjev za kantar)	169.70	169.45	169.—
„Ashmouni“ I. „ „ „ „	123.10	122.45	122.10

SANTOS

Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	205.—	200.—	202.—
--	-------	-------	-------

Negotov mednarodni politični položaj so zadnjih 14 dni najbolj izrazile velike tečajne razlike na svetovnih borzah. Posebno so dogodki v Perziji povzročili na londonski borzi precejšen padec tečajev delnic petrolejske družbe Anglo-Iranian Oil Co, rudniških in državnih papirjev. V ZDA je izjava vlade, da bo s 1. julijem t. l. dala avtomobilski industriji na razpolago 35% manj jekla kakor lani, vplivala tako, da so se notacije delnic motorne industrije znižale. Tudi v Parizu je bilo majhno povpraševanje po angleških papirjih iz petrolejske industrije. Nasprotno so se na curiški borzi vzdržali tečaj nemških trustov.

Toda pri vsem tem je posodila Anglija Mednarodni banki za dobo 15—20 let 5 milijonov funtov, na drugi strani je Sovjetska zveza razpisala novo posojilo 30 milijard rubljev. Subskripcija je dosegla do sedaj 34,5 milijarde rubljev. Angleško zakladno ministrstvo sprva ni hotelo privoliti v transakcijo, toda končno je tudi iz prestižnih razlogov za londonski denar in trg soglašalo s posojilom. Celotno posojilo so dale izključno zasebne banke.

KOVINE

Pomanjkanje bakra je dovedlo ZDA, da so sklenile s Cilom poseben dogovor, s katerim so privolile na zvišanje cen za 3 cente pri libri, tako da bo znašala newyorská cena za baker 27,5 centa in ne kakor do sedaj 24,5 centa za libro. S tem dogovorom se je Cile zavezal, da bo dvignil proizvodnjo bakra za 47%, t. j. od 761.000 na 1,1 milijona ton, in da ne bo dobavil bakra nobeni »neprijeteljski« državi. Drugače je bila cena bakru dne 22. t. m. v Londonu 210 funtov za tono.

Ukrepi glede šednje z jeklom v ZDA bodo prizadeli tudi civilno prebivalstvo. Tako je urad za državno proizvodnjo odločil, da morajo stavbna podjetja, ki gradijo hiše z več stanovanji, luksuzne enodružinske hiše in podobno, katerih stroški bodo znašali okoli 35.000 dolarjev, zaradi pomanjkanja jekla dobiti posebno dovoljenje. Isto velja za vse industrijske, javne in zasebne stavbene projekte, pri katerih potrebujejo za gradnjo več kot 25 ton jekla. Steđno z jeklom v industriji avtomobilov smo omenili že zgoraj.

VLAKNA

Padec cen volni v aprilu je pripisati okolnosti, da so ameriški kupci ustavili svoje nakupe. Čeprav je bilo zadnje dni živahnije povpraševanje po volni, in so se cene tudi dvignile, vseeno cene niso dosegle prejšnje višine. Zaradi velikih zalog pri trgovcih ni pričakovati večjih nakupov. Vrh tega je ameriška vlada objavila maksimalne cene za volno, ki znašajo 4,13 dolarja za top 64'S, kar pomeni, da je ta cena za 9—12%, nižja od maksimalne cene v decembru in januarju in za 21% nižja od cene v prvem tednu aprila t. l. V New Yorku je znašala cena 22. t. m. za česano volno za maj 352,8, julij 351, oktober 349,3, december 347,8 centa za libro.

Na newyorški borzi so se nekoliko dvignile cene tudi bombaž. K temu je pripomoglo obvestilo vlade, po katerem je

dovoljen izvoz nadaljnjih 200.000 bal bombaža. Dne 22. t. m. je kvotiral bombaž v New Yorku za julij 45,24, za oktober 39,01, za december 38,58, za marec 1952 38,50, za maj 1952 38,39 centa za libro. V Aleksandriji pa so bile ta dan cene za karnak za maj 169, za julij 174,80, za november 133,65, za januar 1952 136 in za asmouni v juniju 122,10, v oktobru 105,50 talarjev za kantar.

GUMI IN KOSITER

Po kratki okrepitvi cen gumija so razne borze zaključile s padcem cen. V Londonu računajo zlasti na prebitek proizvodnje, ki bo znašal letos okoli 300.000 dolgh ton. K vsemu se je pridružil embargo za gumi nasproti Kitajski, ki ga je izglasovala OZN. Pri tem so tudi ameriški nakupovalni monopolisti gumija znižali cene. V Singapuru je padla cena za 22 centov pri libri. Nasprotno pa je malajski kositer dosegel na trgu v Singapuru majhen povisek od 2 in pol dolarja v primeri z zadnjo soboto in tako kvotiral 567,50 krajevne dolarja. V Londonu je zaznamoval 22. t. m. 1120 do 1130 funtov za tono.

ZITARICE

Na čikaški borzi je zgubila pšenica na ceni skoro 3 cente pri bušiju, oves 2,75 centa, koruza 0,75 centa; edino riž je pridobila 1,75 centa. Kupčije so bile glede na splošen položaj bolj mrtve; trgovci z žitom upajo na pozitivno kupčijo glede na to, da je ameriška vlada dovolila Indiji posojilo za nakup 2 mil. ton žitaric. Povled tega bodo letos inozemski kupci izvedli svoje nakupe še v juniju in ne šele v avgustu.

Potrošnja sladkorja se veča toda še bolj proizvodnja

Lani je znašala svetovna proizvodnja sladkorja okoli 351 mil. stotov v primeri s 318 mil. stoti v letu 1949 in 231 mil. v letu 1938. V tem razdobju se je proizvodnja povečala za 25%; samo ZDA so dale okoli 50 mil. stotov, od katerih odpade kar 30 mil. stotov na Kubo, Evropa pa je prispevala s cc. 20 milijoni stoti.

Svetovna potrošnja sladkorja v 1. 1950 je znašala 297 mil. stotov proti 279 mil. stotov v letu 1949 in 270 mil. stotov pred vojno. Potrošnja zapadne Evrope se suče okoli 75 mil. stotov, kar pomeni 20 mil. stotov več kot je pridela. Vel. Britanija in Francija krijeta svoje potrebe iz kolonij. Anglija, ki producira doma manj kot 7 mil. stotov sladkorja, ga mora uvoziti letno okoli 14 mil. stotov. Države vzhodne Evrope in Sovjetska zveza porabijo približno 40 mil. stotov, pri čemer ga same pridobijo letno 43 mil. stotov.

Potrošnja sladkorja se bo še mnogo povečala, vendar se v še večjem ritmu veča proizvodnja. Za cene skrbi vojna na Koreji in kopičenje zalog.

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Velik napredek proti plesni trte in drugih rastlin

Trtno ali grozdno plesen in zlasti pa škodo, ki jo ta bolezen povzroča v vinogradih poznajo naši vinogradniki na žalost prav dobro. Spoznali so njeno neprijetnost še posebno za časa prve in tudi proti koncu druge svetovne vojne, ko so morali plačevati za kg žvepla v prahu ceno 5 in tudi še več litrov vina, da so le prišli do njega. Kajti le z žveplom so lahko obvarovali svoj vinski pridelek pred to strašno uničevalko grozdiča in vinogradov. Ne bomo tukaj opisovali te bolezni, ki jo povzročajo nevidne gljivice s tem, da napadajo vse zeleno, nežne dele naše dobrotnice trte. Omenimo naj le, da so dognali kmalu po prvem pojavu trtne plesni ali oidijuma, v polovici minulega stoletja, da se to bolezen pobija najuspešneje s pomočjo žvepla v prahu.

Kakovosti žvepla v prahu

Sešamo in po dolgih izkušnjah se je izkazalo, da vsako žveplo v prahu ni enako učinkovito proti trtni plesni in zlasti ne proti sorodnicam te bolezni, ki napadajo tudi druge naše koristne rastline. Med temi so pri nas posebno poznane plesen na breskvah, na jablanah in na vrtnicah. Naši vrtnarji poznajo to bolezen tudi na razni vrtnini, posebno pa še na grah, kumarah in na drugih bučnicah.

Strokovnjaki in praktiki so ugotovili, da je učinkovito žveplo proti trtni plesni tem boljše, čim drobnejše ali finejše je bilo žveplo zmlato. Pozneje so žveplo v to vrhno tudi ventilirali. Že nekaj desetletij se za uporabo v vinogradništvu proti trtni plesni prodaja in kupuje žveplo ne samo zmlato v prah, ampak tudi ventilirano. Da je žveplo zares ventilirano mora dobavitelj jamčiti po zakonu z navedbo njegove drobnosti v stopinjah »Chancel« (izgovarjaj »ansel«). Tudi mora žveplo, ki ga prodajajo za omenjeni namen imeti vsaj 70,0 »Chancela«. Že iz predzadnje vojne pa dobivamo na trgu žveplo v prahu, čigar drobnost doseže tudi 90-95,0 »Chancela«. To žveplo gre v trgovino navadno pod imenom »superventilator« in naši napredni vinogradniki znajo že prav dobro ceniti njegovo vrednost.

Čim drobnejši, ali finejši je žvepleni prah, imenovan tudi žvepleni cvet, tem boljše je njegov učinek proti trtni plesni in tem manj ga je potreba za žveplanje enake površine trtne gane ali vinograda. Na kratko tudi lahko rečemo: čim več stopinj Chancela ima žveplo tem večjo vrednost ima v vinogradništvu.

Škropilno ali razmočljivo žveplo

Žveplo, o katerem je bilo govora, je mogoče uporabljati le v obliki prahu za razprševanje medstega s pomočjo raznih priprav. Med temi so najbolj poznani ročni mehi in pa nahrbtni žveplavnik, ki jih izdelujejo v premonih tovarnah in v raznovrstnih oblikah ter velikostih. Vse te priprave pa ne morejo doseči tako popolne razpršitve žveplnega prahu, ki naj bi odgovarjala drobnosti posameznih, s prostim očesom nevidnih delcev, iz katerih je ta prah sestavljen. Tudi se ta prah ne more razmesti v vodi, da bi ostali v njej posamezni delci razdeljeni, ker silijo vedno skupaj na vrhu vode.

Sele v zadnjih letih se je posrečilo tovarnam, oziroma rafinerijam žvepla pripraviti tak žvepleni prah, ki se prav dobro razmoči v vodi in se razdeli v njej v najdrobnejše prve tako, da je videti kot vodna raztopina žvepla, čeprav je to v resnici le silno razredčeno v tekočini. (Žveplo ni torej kot sladkor ali razne soli, ki se v vodi raztopijo).

Tako žveplo, ki se v vodi razmoči in razdeli v najdrobnejše prve je mogoče tudi škropiti z navadnimi trtnimi škropilnicami ter ga zaradi tega tudi imenujemo »škropilno žveplo«. Pri škropljenju s takim žveplom dosežemo, da se najdrobnejši delci mokrega žvepla usedejo z vodno megljo in oprimejo vseh delov, tudi spodnjih strani listov poškropljenih rastlin. Pri prašenju pa ostane navadno še najdrobnejši žvepleni prah le na zgornji strani listov trte in drugih požveplanih rastlin.

PREDNOSTI ŠKROPILNEGA ŽVEPLA

Škropilno žveplo ima napram navadnemu žveplu v prahu predvsem sledeče prednosti: 1) škropilnega žvepla ne more veter odnesti z listov in drugih z njim poškropljenih delov ter je vsled tega njegova učinkovitost trajnejša. 2) S škropilnim žveplom se žvepleni prvi oprimejo tudi spodnjih delov listov in pogankov, odkoder jih dež ne more sprati. 3) S tem žveplom lahko škropimo trte in druge rastline z dobrim uspehom tudi ob vetrovnem vremenu, dočim je prašenje ali običajno žveplanje ob takem vremenu skoraj nemogoče. 4) Škropilno žveplo se je pri uničevanju trtne plesni ali oidija, izkazalo bolj učinkovito kot pa navaden ventiliran žvepleni prah. 5) S škropilnim žveplom pobijamo prav uspešno tudi plesni drugih rastlin — breskev, jablan, vrtnic, bučnic itd. — proti katerim nudi celo superventilirano žveplo le malo uspeha. 6) Škropilno žveplo lahko primešamo bordo-

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vinogradniki iz Sv. Križa vpraša: S čim lahko najbolj uspešno uničujem grozdnega črvička?

Odgovor: Grozdnega črvička ali grozdnega molja uničujemo najuspešneje s škropljenjem napadenih vinogradov z 1 do 1,5% vodno raztopino raznih nikotinskih pripravkov. (Nicol, Monital, Nicuro itd.). Sicer so dobri tudi pripravki iz arzenikom (svinčeni arzenat, azol, merlito itd.). Dočim črvički poginejo samo če požrejo nekoliko arzenika, jia nikotinski pripravki uničijo, oziroma zadušijo tudi že s svojimi strupenimi plini ali hlapi, ki jih to škropivo oddaja iz kakih 10 do 15 ur po škropljenju. To izhlapevanje lahko uniči tudi zapredene črvičke in metuljčke tega škodljivca, zlasti kadar pride škropivo prav blizu njih. Arzenikovi in isto tako DDT pripravki, ki jih v zadnjem času tudi priporočajo proti grozdnemu molju, pa tega ne zmorejo, ker učinkujejo samo v žlezes, oziroma neposredno v dotiki z mrčesom.

ški brozgi in raztopinam arzenata ter tako pobijemo z enim samim škropljenjem več bolezni hkrati. 7) Kljub njegovim približno dvakratni ceni napram ventiliranemu žveplu, je na splošno uporaba škropilnega žvepla cenejša, ker z isto količino tega poškropimo mnogo večjo površino in za daljšo dobo

Važna kmečka opravila v začetku junija.

Na njivi in na polju. Okopavaj pridno vse okopavine, da bodo imele vedno rahlo zemljo in da bodo čiste plevla. Krompir in koruzo moraš tudi nekoliko osipati, Opazuj krompirišče, če ga ni mogoče že napadeli kolaradski hrošč. Tega najhujšega škodljivca krompirja so le os že opazili v Standrežu pri Gorici. Pomeni, da se kolaradski hrošč razmnožuje zelo hitro. Ako ga kje zapaziš, javi to 'akoj na kmetijsko nadzornišvo, ki bo podvelo primerne ukrepe za uničenje tega škodljivca.

Ker je letos zelo deževno in vlažno vreme, je prepotrebno škropiti krompirjevo z 1% bordoško brozgo, kakor škropimo trte, da ne bo krompirja napadla peronospora na njivi in pozneje gnolaba tudi v šrambi.

Zito moraš očistiti hujših plevelov, zlasti kokalja in grašice, predno dozoriš in to pred žetvijo. Zanji žita zgodaj, predno popolnoma dozori, omilati jih pa pozno.

Na vrtnu. Sej pozno jesensko zelje, ohrovt in cvetoča, ali karfiolo. Ponovno moraš sejati poletno glavno solato in radič. Presadi še paradiznike, melancane in paprike ter gomoljasto zeleno. Okopavati in pletti moraš pridno vrne rastline, ki si jih presajal aprila in maja meseca. Priščipavaj kumare, melone in paradiznike, da ti bodo boljše rodili.

Listne uši, ki zlasti v tem času hudo napadajo vsakovrstno vrtnino in ki iz nje skrajo sox ter jo šibijo in kvarijo, uničujemo najuspešneje s škropljenjem z nikotinskimi pripravki (Nicol, monital itd.).

V vinogradu. Letošnje majsko deževno vreme in rosne noči so zelo ugodne za razširjanje trtne peronosore in plesni, ali oidija. Dež, zlasti z večrom je izpral dosedanje škropivo in žveplo s trti. Spričo tega in ker so trte med tem časom pognale nove liste in poganjke, jih moraš ponovno poškropiti in požveplati. Dobro je, če trte pred tem opraviš z nekaj čistočnimi.

Ne izpostavljaš nevarnosti trgatve zaradi nekaj ur ali dni več dela. Kadar trta cvete, pusti jo na miru.